

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

■ מחזור שינה אחת ■

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

דברים תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

האם מותר לכבס סגדי עכו"ם בימים אלו? אסור לעבריות לכבס בגדי העכו"ם בשבוע זה וכו' אף לדין לא נהיגין מ"ח, אמנם במקום שהעכו"ם יש להם מלבושים אחרים דניכר לכל שהם של עכו"ם יש להקל ובאין לו מה לאכול ודאי כדי חייו שרי עכ"פ.

האם מותר ללבוש בגדים חדשים או מכובסים בימים אלו? כלים חדשים בין לבנים בין צבעונים בין של צמר בין של פשתן אסור ללבוש בשבת זה ובמקום שדרך לכבוש הבגדים במכבש הוו בכלל מוגהצין ואסורין אפילו הם ישנים ומה"ט נהגו איסור בכגדי שבת ללבשן בשבת חזון דאע"פ שלבשן מכבד כמה שבתות עדיין גיהוצין ניכר והיו כחדשים. ואנו מתמירין מ"ח ואילך ולא קודם כשקנה בגד מתוקן כמו שהוא ובירך שהחינו בשעת קניה קודם י"ז בתמוז וע"כ אין איסור קודם ר"ח דמי שקנה בגד שאינו מתוקן ונתן לאומן לתפור הלא מברך בשעת לבישה ואסור ללבוש מ"ז בתמוז משום שהחינו, ולדעת המקילין דבשבתות שבין המצרים מותר לברך שהחינו א"כ מותר ללבוש חדשים בשבתות שבין המצרים אבל מ"ח ואילך אסור אפילו בשבת, ובגדים שאינם חשובים כ"כ שא"צ לברך עליו שהחינו כגון מנעלים חדשים ואנפלאות וכיו"ב מותר לקנותו וללבושו מ"ז בתמוז עד ר"ח.

מי מותר לשתות יין בסעודת מצוה? בסעודת מצוה כגון מילה ופדיון הבן וסיום מסכת וסעודת אירוסין שלא בשעת אירוסין או שלא בבית ארוסתו אוכלים כשר ושותין יין ואפילו כוס של בהמ"ז כל השייכים לסעודה דהיינו כל מי שהיה הולך בזמן אחר לסעודה זו הן מחמת קורבה או מחמת שהוא אוהבו ונשים השייכות לסעודה במקום שדרך לזמן לסעודה ג"כ מותר, ואשת הבעל סעודה מותרת אף בסיום מסכת וכן בניו, ומי ששולחן לו לביתו אסור לו לאכול. ומ"מ אם לא נודמן בלימודו הסיום לא ימחר או יאחר בשביל זה, וגם אם לא היה עושה סעודה בשאר הימים אפשר שלא יעשנה גם עתה, אכן אם נודמן כראוי מותרין לאכול אף אותן שלא למדו עמיהן אם היו הולכין ובאין גם בזמן אחר משום ריעות. אבל יש לצמצם שלא להוסיף מי שלא בא מחמת קורבה או אהבת רעים רק לאכול ולשתות.

האם מותר לעשות או לקנות בגדים חדשים בימים אלו? י"א שאסור לתקן בגדים חדשים ומנעלים חדשים בשבת זה וה"ה דאסור ללבשן וכן אנפלאות שקורין ואק"יין אסור לראוץ, ולצורך נשואין מי שאין לו אשה ובנים מותר לעשות בגדים חדשים ואפילו בט"ב עצמו שרי לעשות ע"י עכו"ם לצורך נישואין. ויש להחמיר בכ"ז מ"ח וה"ה דאסור לקנות אפילו דעתו שלא ללבוש עד אחר ט"ב. וכן אומן ישראל אסור לעשותן לאחרים בין כשכר בין בחנם ואם אין לו מה יאכל שרי, ונהגו להקל בזה אפילו לישראל ודוקא שנתן לו קודם ר"ח דאחר ר"ח אסור ליתן לו. אבל אם ידוע ומפורסם שהמלאכה של אינו יהודי מותרת אפילו לקבל המלאכה אחר ר"ח ולעשותה.

בהנ"ל בשבוע שחל בו ת"ב וערת"ב וחל בשבת מה דינו? בשבוע שחל ט' באב בתוכה אין לאכול בשר ולשתות יין רק מנין מצומצם מלבד הקורבנים הפסולים לעדות ומלבד הבעלי מצוה והשאר אוכלים מאכלי חלב, ואפילו בערב ת"ב שרי ובלבד שלא יהיה בסעודה שמפסיק בה ובלבד שיעשנה קודם צלות. וי"א דמ"ח עד ט"ב לוקחין מנין מצומצם ונהגין להקל דמ"ח עד השבוע שחל בו ט"ב מותר לזמן כל השייכים לסעודה ואפילו כמה מנינים, ואם חל המילה או הסיום מסכת בט"ב שחל בשבת מותר לזמן כל קרואים שירצו.

האם מותר לטוות בימים אלו? נשים הנהיגין שלא לעשות חוטי שתי מצמר או משארי דברים הוי מנהג ואין ג"מ בין לו ובין לאחרים ובין כשכר ובין בחנם, וטוויית החוטין לתפור בהן בגדים מותר וכן מותר לעשות קרוגנין שאורגין בעצים.

מי אסור בתספורת בימים אלו? תספורת שבוע זה אחד ראשו ואחד כל שער שבו אסור ואחד האיש ואחד האשה שוין לאיסור ואפשר שיש להחמיר באשה לגלח ריבוי שעור דצדעין.

מאימתי אסור לשתות יין ולאכול בשר? יש נוהגים שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בשבת זו ומיד שהתפללו הקהל ערבית במוצ"ש אע"פ שהיחיד לא התפלל עדיין והוא בתוך סעודתו אסור בבשר ויין וה"ה בר"ח לדין וי"א דבמוצ"ש אם הוא לא התפלל עדיין מותר בבשר ויין, ומותר בחומץ של יין אף בחומץ שנעשה מיין וכשנכנס שבת זו היה עדיין יין, וחומץ לעניניו מקרי כל שבני אדם נמנעין מלשתותו מפני חמיצותו. ויש שמוסיפין מ"ח עד התענית ור"ח בכלל וכן המנהג במדינותינו ויש שמוסיפין מ"ז בתמוז, וכ"ז בימות החול אבל בשבת אין רשאי להחמיר בזה דאף אם חל ט"ב בשבת מותר ואפי"ן אם קיבל עליו בפירוש שלא לאכול בשר מ"ז בתמוז והלאה מותר בשבתות וכן בסעודת מצוה אם לא שהוציא זה בפירוש בלשון נדר שאמר הרי עלי שלא לאכול בשר מ"ז בתמוז יש מחמירין.

האם מותר לכבס לקטנים בימים אלו? אסור לגדולים לספר לקטנים ולכבס כסותם בשבת שחל ת"ב בתוכה, ולדין יש להחמיר בתספורת מ"ז בתמוז וכיבוס מ"ח וי"א דלצורך קטנים אין להחמיר אף לפי מנהגינו אלא בשבת זו. מיהו בגדים שמלפפין בהם הקטנים לגמרי שמוציאים בהם ריעי ומשתיינין בהם ודאי משרא שרי ואפילו בגדי שאר קטנים נוהגים להקל, ומ"מ לא יכבסו הרבה ביחד ויכבסו בצנעא אם אין מכבסו ע"ג הנהר.

אימתי מותר לשחוט בימים אלו? מצניעים מ"ח ואילך הסכין של שחיטה שאין שוחטים עד י' באב כ"א לצורך מצוה כגון לחולה אפילו חולה קצת [והא דנהגו קצת יולדות מו' באב ואילך למנוע מבשר ויין היינו שלא במקום חולין] או שבת או מילה או פדיון הבן וכיוצא בו, וסעודה שעושים בלילה שלפני מילה אינה סעודת מצוה. ובמקום הדחק יש להקל ולשהות בט"ב אחר הצות אכן אם חל ט"ב ביום ה' לכו"ע מותר לשהות אחר הצות לכבוד השבת, ובמקום שמנהג הנכרים שאין אוכלין בשר ביום ו' וז' מותר לשחוט גם ביום ד' כדי שאם יטרף יהיה מוכן לו על יום ה' למכור. ומי שחבר מהשר להאכיל בשר לערלים ואם לא ישחוט יפסידו אי יתן מכל בהמה לעני חולה איזה חתיכה ור"א לכזית בשר בלא שחיטה.

תכפוהו אבילות האם מותר להסתפר? מי שתכפוהו אבילות של מת ושל שבת זו דשלמו יום ל' של אבילות בתוך שבוע שחל בו ט"ב והכביד שערו מקיל בתער אבל לא כמספרים ומכבס כסותו במים אבל לא בנתר ובחול, ודוקא כשחל יום ל' בשבוע שחל ט"ב אבל כשחל מקודם מותר לספר ולכבס אף לדין, וי"א דאין להקל כ"א כשחל יום ל' לפני ר"ח.

אימתי מותר לשחוט בימים אלו? מצניעים מ"ח ואילך הסכין של שחיטה שאין שוחטים עד י' באב כ"א לצורך מצוה כגון לחולה אפילו חולה קצת [והא דנהגו קצת יולדות מו' באב ואילך למנוע מבשר ויין היינו שלא במקום חולין] או שבת או מילה או פדיון הבן וכיוצא בו, וסעודה שעושים בלילה שלפני מילה אינה סעודת מצוה. ובמקום הדחק יש להקל ולשהות בט"ב אחר הצות אכן אם חל ט"ב ביום ה' לכו"ע מותר לשהות אחר הצות לכבוד השבת, ובמקום שמנהג הנכרים שאין אוכלין בשר ביום ו' וז' מותר לשחוט גם ביום ד' כדי שאם יטרף יהיה מוכן לו על יום ה' למכור. ומי שחבר מהשר להאכיל בשר לערלים ואם לא ישחוט יפסידו אי יתן מכל בהמה לעני חולה איזה חתיכה ור"א לכזית בשר בלא שחיטה.

אימתי מותר לרחוץ בימים אלו? יש נוהגים שלא לרחוץ מ"ח ואפילו בצונן יש לזוהר ולרפואה מותר אפילו בחמין ואפילו בשבוע שחל בו ט"ב, ואם חל ר"ח בע"ש אזי מותר לרחוץ אף כל גופו בחמין כל מי שרוחץ תמיד בע"ש לכבוד שבת, ויש שאין נמנעין אלא בשבת זו, ויש מתענים מ"ז בתמוז עד ט"ב ות"ח אין כדאי שינהגו בחומרא זו, ולצורך מצוה שרי לרחוץ ולכן נדה רוחצת וטובלת ואפי"ן אם טובלת ליל י' באב מותר לה לרחוץ בערב ט"ב כדרכה בחמין אם א"א לה לרחוץ ליל י', וה"ה אשה הלוכשת לבנים יכולה לרחוץ מעט כדרכה, וכן קטנים שיש להם חטטין בראשן נוהגין לרחצן בראשן. ונוהגין שלא לרחוץ מ"ח ואילך אפילו בצונן כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו שרי לרחוץ בצונן, ואפי"ן בער"ש חזון אסור לרחוץ כ"א ראשו ופניו ידיו ורגליו בצונן אפילו היה רגיל לרחוץ בכל ע"ש בחמין כל גופו ויש מקילים בחפיפת הראש בחמין למי שרגיל בכך כל שבת אבל לא בוי"ח ולו"ג שעושים מאפר וה"ה דשרי פניו ידיו ורגליו בחמין למי שרגיל בכך כל השבת. ולענין טבילה הנהגה לטבול בכל ע"ש מותר ומי שמבטלה לפעמים מפני טרדת עסקיו או מפני הצננה אסור.

תבשיל ושומן של בשר ובשר עוף האם מותר לאכול בימים אלו? י"א שהנהגים שלא לאכול בשר בימים הנזכרים מותרים כתבשיל שנתבשל בו בשר אבל שומן של בשר דינו כבשר עצמו ואסור לאכול תבשיל שיש בו שומן והאידינא נהיגי עלמא לאסור אף תבשיל של בשר ודוקא כתבשיל של בשר אבל אם רק נתבשל בקדרה של בשר מותר, וכל שנפל בשר לתבשיל ויש ס' שרי. ואסורים בבשר עוף ובשר מלוח אפילו מזמן מרובה, ומ"מ מי שא"א לו לאכול מאכלי חלב מותר לו לאכול בשר עוף או בשר מלוח ג' ימים. ומינקת שחלב רע לתינוק כשאינה אוכלת בשר יש להקל אף בבשר בהמה.

האם מותר לברך שהחינו בימים אלו? טוב לזוהר מלומר שהחינו בין המצרים על פרי או על מלבוש וממילא לא יאכל הפרי ולא ילבש הבגד, ואשה מעוברת או חולה מותרים לאכול פרי בלא שהחינו. אבל על פדיון הבן אומר ולא יחמין המצוה או הברכה וכן בפרי שלא ימצא אחר ט"ב מותר לברך ולאכול בין המצרים כשלא יכול לשמור הפרי עד שבת מפני שיתקלקל דאל"ה יקחתו בחול וישמרנו עד שבת, ויש חולקין על כ"ז שהוא חומרא יתירה ובשבת אין להחמיר בזה.

האם מותר לשתות יין הבדלה ובהמ"ז בימים אלו? אסורים ביין תוסס תוך ג' דריסתו ומותר לשתות יין הבדלה וברכת המזון. ונוהגין להחמיר שלא לשתות יין בברכת המזון ולא בהבדלה אלא נותנים לתינוק שהגיע לחינוך וישתה רוב הכוס ודוקא אם לא הגיע עדיין להתאבל על ירושלים ודוקא בזה שהוא מצוה אבל בלא מצוה אף שא"י להתאבל אסור

היכן אסור לילך בימים אלו? צריך לזוהר מ"ז בתמוז עד ט"ב שלא לילך יחידי מסוף ד' שעות עד סוף ט' שעות וכן יזוהר בימים אלו שלא לילך בין חמה לצל, ולא יכו התלמידים בימים ההם ואפילו ברצועה יש לזוהר. וכ' האר"י שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויכבה כמו חצי שעה.

הגב בענינו... במחנות הקיץ אם בחור עושה סיום מסכת מי מותר לאכול בשר, הגבורים, הילדים, ומשפחות המלמדים וכו'   כל הזכויות מותרות אסור להעתיק מלי ידוע © המחלת הימנה

דיני שבוע שחל תשעה באב להיות בתוכה, סימן תקנ"א - חלק ג'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לעשות חוטי שתי או טוית החוטין או קרוניץ שאורגין בעצים	טוית החוטין לתפור בהם בגדים - וקרוניץ שאורגים בעצים (מ"ב נ"ד)	אינו בכלל שתי - וקרוניץ אינו בגד (מ"ב נ"ד)	נוהגו שלא לסדר ולערוך כלל החוטי השתי (ש"ע ח')	דאסמכוהו על ירושלמי ע"ש שבטלה האבן שתיה (מ"ב נ"ד)
לקדש הלבנה	במוצאי ת"ב להאריז ז"ל (באה"ט כ"ה)	דמוצאי ת"ב נולד בן דוד ומבשרים ללבנה ולישראל שעתידין להתחדש (באה"ט כ"ה)	נוהגים שלא לקדש עד אחר ת"ב (רמ"א ח')	דשרויין באבלות (תרי"ו מ"ב ח')
לאכול בשר ולשתות יין	רק בשבת או בסעודת מצוה או לחולה (רמ"א ט' י')	אין אבלות בשבת - ובמקום חולה ומצוה לא גזרי (תקנ"ד ש"ע י')	י"א בשבוע זו וי"א מר"ח וי"א מי"ז תמוז (ש"ע ט')	להרבות אבל ולמ"ד מי"ז תמוז שאז התחיל הפרענות (מ"ב נ"ט)
בשר ויין לילדות ולחסר דעת שמתרפא	חסר דעת ומתרפא כל ימי השבוע (תקנ"ד מ"ב י')		יולדת נכון למנוע מו' אב (תקנ"ד באה"ט ט')	שאו נכנסו העויג להיכל (תקנ"ד באה"ט ט')
בשר ויין מוצש"ק או ער"ח אב	וי"א דמותר מוצאי שבת עד שיתפלל מעריב בעצמו דרעדין יום (מ"ב נ"ו)	שהרי אומר רצה בברכה מ"ז א"ב עדין שייך שבת אצלו (מ"ב נ"ו)	י"א מיד שהתפלל הקהל שרגיל להתפלל מעריב אפילו לא התפלל עדיין ועומד באמצע סעודתו ויש שנומנין מאחר השקיעה וכמו"כ ע"ח לדין שנומנין מר"ח (מ"ב נ"ו ש"ע נ"ו באה"ט כ"ו)	שנחשב לילה (מ"ב נ"ו)
היין שאסור בימים אלו	אם נחמץ היין אפי' היה יין בימי האיסור מותר אם בני אדם נמנעין לשתותו מפני חמצותו (מ"ב נ"ז)	דאין שמחה בשתותו (מ"ב נ"ז)	אפי' יין מגתו ונוהגו לאסור (תקנ"ב ב')	נוהגו אפי' אינו חשוב וליכא שמחה דעכ"פ יין הוא (תקנ"ב מ"ב ז')
בשר בשבת בימים אלו	מותר אפילו קיבל עליו בפרוש שלא לאכול מי"ז תמוז ואילך (מ"ב נ"ט)	דהנודר אדעתא דמנהגא נודר ואין דעתו גם על שבת (מ"ב נ"ט)	למגי"א אם נדר בלשון נדר דאמר הרי עלי שלא לאכול בשר מי"ז תמוז או כשאמר בפירוש שלא יאכל גם בשבת (מ"ב נ"ט ש"ע ז' ס"ד)	שחמיר כשהוציא בלשון נדר הרי עלי מלשון קבלה - כיוון דקיבל בפירוש על שבת (מ"ב נ"ט - מ"א כ"ז)
לשחוט או להצניע הסכין של שחיטה	לשחוט למצוה או לחולה אפי' קצת או למינקת שחלבה רע אם לא באכילת בשר (רמ"א ט', מ"ב ס"ד)	שמותיין בבשר	מצניע הסכין ואין שוחטין מר"ח עד עשירי באב וכמו"כ גם בלילה אחר ת"ב (רמ"א ט')	למנהגו שאין אוכלין מר"ח וגם בלילה אחר ת"ב (ש"ע ז' ס"ה)
לשחוט לעכו"ם כשצריך לזה כדי שלא יפסוד	לח"א ע"י שיעשה עצה ליתן לעני חולה מכל בהמה ששחט איזה חתיכה (וי"א דמותר בלאו הכי) (מ"ב ס"א באה"ט כ"ח)	הואיל דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה - במקום פסידא (מ"ב ס"א באה"ט כ"ח)	אם אין ישראל אוכל ממנה לא יברך על השחיטה (באה"ט כ"ח)	כיון שאין ישראל אוכל ממנה אין מברכין על השחיטה (באה"ט כ"ח)
לשחוט בת"ב	במקום הדחק או כשהל' ת"ב ביום ה' מותר אחר חצות או כשיש חשש שימנע ולא ישחוט קצת או לצורך סעודת מצוה מותר אפילו קודם חצות (מ"ב ס' תקנ"ט מ"ב מ')	לכבוד שבת - חשש שימנע ולא ישחוט כגון שלא ימצאו קונים אם ימצא הבהמה טריפה - לצורך סעודת מצוה (מ"ב ס')	להמחבר עד אחר חצות משא"כ להמנהג כשר שאין אוכלים בשר (תקנ"ט מ"ב ל"ט)	להמנהג שאוכלין בשר בלילה כדי להכין למוצאי ת"ב משא"כ להמנהג כשר אין זה צרכי סעודת לילה שמותר מחצות (תקנ"ט מ"ב ל"ט)
שוחשב סעודת מצוה לאכול בשר	סעודת שבת או מילה או ופדין הבן (מ"ב ס"ב)	דחשוב סעודת מצוה רמ"א ט')	בלילה לפני המילה (מ"ב ס"ב)	שאינו סעודת מצוה (מ"ב ס"ב)
תבשיל של בשר	י"א דמותר - ומותר למי שאינו אוכל מאכלי חלב (ש"ע י', ש"ע ז' ס"ט)	שאינו דינו כבשר	כשיש בו שומן - ונהיגי עלמא לאסור אף בתבשיל (מ"ב ס"ג)	ששומן דינו כבשר - המנהג (מ"ב ס"ג)
טעם בשר (שיאסר כבשר)	כשרק נתבשל בכדיה של בשר או כשיש שמים ואפשר שסומכין על טעמת קפילא ישראל אם אמר שאין בו טעם בשר (מ"ב ס"ג ש"ע ז' ס"ה)	פשיטא דמותר - דמקילין יותר מבשר וחלב לסמוך על הקפילא (מ"ב ס"ג ש"ע ז' ס"ח)	כשנפל הבשר וליכא שמים במאכל כנגד הבשר (מ"ב ס"ג)	טעם כעיקר כשיש בו ממש ונקרא תבשיל של בשר ??
בשר עוף	למי שאי אפשר לו לאכול מאכלי חלב (מ"ב ס"ד)	כיון שאינו אוכל מאכלי חלב לא אסרו עליו אלא בשר שיש בו שמחה משא"כ בשר עוף שלא ה"י מקריבין ממנו קרבן ואין שמחה אלא בבשר בהמה (באה"ט כ"ח)	לכל אדם לפי מה שנוהגים (ש"ע י')	דבכלל בשר והטעם שאסרו כדי להרבות אבל ולזכור החורבן הבית ויצטער עליו (תקנ"ב מ"ב א' ה')
בשר מליח	אחר שמליח ג' ימים למי שאי אפשר לו לאכול מאכלי חלב (מ"ב ס"ד)	כיון שאינו אוכל מאכלי חלב לא אסרו עליו אלא בשר שיש בו שמחה משא"כ בשר מלוח אחר ג' ימים לא מקרי עור בשר לענין קדשים שאין נאכלין יותר משהי ימים ולילה אחד (תקנ"ב מ"ב ה')	לפי המנהג מלוח אפילו מומן . מרובה (מ"ב ס"ה)	דמ"מ יש שמחה קצת (מ"ב ס"ה)
יין תוסס או שכר	שכר אפי' מרדבש שקורין מע"ד (רמ"א י"א)	שאינו בכלל יין (רמ"א י"א)	יין תוסס לפי המנהג (ש"ע י')	שאפילו אינו חזק ופסול לגבי מזהב מ"מ קבלו אבותינו לאסור עליהם כל מיני בשר ויין (מ"ב ס"ו)
לשתות בעצמו היין להבדלה	למחבר אפילו איכא תינוק - ולרמ"א רק במקום דליכא תינוק (ש"ע י')	דהאי גונא לא קבלו עליהו כמו לענין בשר בסעודת מצוה (מ"ב ס"ז)	לרמ"א נוהגים להחמיר אם יכול ליתן לתינוק שהגיע לחינוך ולא הגיע להתאבל על ירושלים שישתה רוב כוס (רמ"א י')	כיון דאפשר למטעמיה לתינוק לא ישתה בעצמו (מ"ב ס"ח)
לאכול בשר ולשתות יין לקטן שאינו יודע להתאבל על ירושלים	כשיש מצוה כגון הבדלה - ולמ"א אפילו שלא במקום מצוה (מ"ב ע' ש"ע ז' ע"ז)	שאפילו הגדול מותר בשליכא הקטן - דמעיקרא לא נוהגו אוסר בתינוק	כשאינו מצוה והתינוק ברי (מ"ב ע')	
יין דברכת המזון	למחבר מותר בכל ברכת המזון ולרמ"א רק בסעודת מצוה (ש"ע י')	דיין של ברהמ"ז לא קבלו עליהו ולרמ"א יין של ברהמ"ז בסעודת מצוה לא גרע מיין שבתוך הסעודה (מ"ב ע"ב)	לרמ"א יברך בלא כוס (מ"ב ע"א)	
בשר ויין לסעודת מצוה כמילה ופדין הבן מר"ח אב	לרמ"א כל השייכים לסעודה אפילו כמה מנינים ולהלוש רק מנין וי"א מנין בלי הקרובים (רמ"א י' מ"ב ע"ז)	לצורך סעודת מצוה לא קבלו עליהו לאיסור (מ"ב ס"ז)	להוסיף מהשייכים לסעודה כגון שלא מחמת קורבא או אהבת רעים (רמ"א י' מ"ב ע"ז)	דאינם בכלל הסעודת מצוה וכל מי שבא רק לאכול ולשתות עבירה בידו (מ"ב ע"ז)
בשר ויין לסעודת מצוה כמילה ופדין הבן בשבוע שחל בו ת"ב	מנין מצומצם י"א מלבד הקרובים הפסולים לעדות ובעלי המצוה ולמ"א מנין מצומצם עם הקרובים (מ"ב ע"ז)	לצורך סעודת מצוה לא קבלו עליהו לאיסור ומותר משום ריעות (מ"ב ע"ז)	יותר ממינין מצומצם מלבד הקרובים למגי"א יותר ממינין מצומצם עם הקרובים (רמ"א י' ש"ע ז' פ"ד)	דשבוע שחל בו ת"ב חמיר טפי

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

כל הזכויות שמורות
איסור להעתיק מבלי רשות
© בעלת המסלול

דיני שבוע שחל תשעה באב להיות בתוכה, סימן תקנ"א - חלק ד'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
בשר ויין לסעודת מצוה ערב ת"ב	קודם הצות, ואם נמשך מותר רק עשרה (ואז אפשר ודוקא לאלו הלומדים בעצמו) (מ"ב ע"ח שעי' פ"ט)	לצורך סעודת מצוה לא קבלו עליהו לאסור (מ"ב ט"ז)	בסעודת המפסקת או אפילו להתחיל אחר הצות (מ"ב ע"ח)	שאו אסור מדינא דש"ס (תקנ"ב מ"ב ג')
בשר ויין לסעודת סיום מסכת	לש שגורסין אירוסין מותר בשעת אירוסין (מ"ב ע"ד)	שבכלל סעודת מצוה ומותר גם הבאים בזמן אחר משום ריעות (מ"ב ע"ג)	אפשר אם אינו עושה סעודה בשאר ימים כשעושה סיום מסכת וגי' לא ימהר ולא יאחר לסיים המסכת בשביל לעשות סיום בימים אלו (מ"ב ע"ג)	דליכא שמחה כל כך - דאיכא שמחה ואינו בכלל סעודת מצוה (מ"ב ט"ז ע"ד)
בשר ויין לסעודת אירוסין	השפה שמעכב אכילה - ובאשה רובי שער דצדיין (שו"ע י"ג, מ"ב ע"ט)	סעודת מצוה (רמ"א י')	שלא בשעת אירוסין או שלא בבית ארסתו - ולש שמוחקין אירוסין אסור אפילו בשעת אירוסין (מ"ב ע"ד)	שלא בשעת אירוסין או שלא בבית ארסתו - ולש שמוחקין אירוסין אסור אפילו בשעת אירוסין (מ"ב ע"ד)
מקומות שאסור תספורת	המחבר עד השבוע שחל ת"ב להיות בתוכה - ולח"א אפילו למנהגו (שו"ע י"ד מ"ב פ"ב)	דשפה מעכב האכילה - ?	אחד איש ואחד אישה הראש וכל שער שבו (שו"ע י"ב מ"ב ע"ט)	שבכלל תספורת ואסור מטעם אבילות
תספורת לקטנים	עד שבוע שחל בו ת"ב אפילו למנהגו - או בגדים שמלפפים הקטנים ונתנו להקל וגם בשאר בגדים לכבסם בעינא ולא הרבה ביחד אם אינו מכבסו בנחר (רמ"א י"ד, מ"ב פ"א)	המחבר לשיטתו - דלצורך קטנים אין להחמיר (מ"ב פ"ב)	לא"ר לדין יש להחמיר מ"יז תמוז (מ"ב פ"ב)	דקטנים נמי שייך חינוך מטעם אבילות או משום עגמת נפש (מ"ב פ"א)
לכבס לקטנים	לכבסו במים לבד (שו"ע ט"ו)	דלצורך קטנים אין להחמיר - דאין בכבוסן של אלו משום שמחה (מ"ב פ"ב ע"ד)	בשבוע שחל בו ת"ב, ואפילו בגדים שמלפפים הקטנים לא יכבסו הרבה ביחד (מ"ב פ"ב)	דקטנים נמי שייך חינוך מטעם אבילות או משום עגמת נפש (מ"ב פ"א)
כביסה למי שתכפוהו אבילות והיינו שחל יום ל' של אבילות בשבוע שחל ת"ב	מקל בתער (שו"ע ט"ו)	התירו לו שתוכפו אבילותו	לכבס בנחר וחול (שו"ע ט"ו)	לא התירו כ"כ
תספורת למי שתכפוהו אבילות והיינו שחל יום ל' של אבילות בשבוע שחל ת"ב	לש"ו אפילו למנהגו שמחמירין מר"ח כרמ"א - ויש להקל בשעת הדחק (מ"ב פ"ו, שעי' צ"ג)	שאינו זה יפוי (מ"ב פ"ו)	לספר במספרים (שו"ע ט"ו)	שמיפוי השער (מ"ב פ"ו)
כביסה בנחר ותספורת במספרים כשחל ל' לאבילות מר"ח עד שבוע שחל בו ת"ב	ת"ח אין כדאי שיתענה וצריך לשקול במאזני צדק ענינים אלו (מ"ב צ')	כיון דתכפוהו אבילו - דאינו אלא מנהג (מ"ב פ"ו שעי' צ"ג)	לא"ר אסור מר"ח ומיקל רק כשחל לפני ר"ח (מ"ב פ"ו)	דלא מחלק בין מר"ח בין שבוע שחל בו ת"ב לפי מנהגו כרמ"א
להתענה בימי המצרים	למחבר יש שאין ומנעין עד שבוע שחל בו ת"ב (שו"ע ט"ז)	שממעט ממלאכת שמים וא"א שלא יתמעט מלמודו איזה שעות מפני התענית (מ"ב צ')	יש שמתענים מ"יז תמוז עד תשעה באב (שו"ע ט"ז)	מיום שהוקבעה העיר וי"א נגד ג' שבועות שהתענה דניאל (באר הגולה)
הזמן שאסור רחיצה	פניו ידיו ורגליו (מ"ב צ"ד)	כמו לספר ולכבס למחבר	להמחבר יש נוהגים מר"ח ולרמ"א נוהגים אסור מראש חודש כל גופו אפילו בצונן (רמ"א ט"ז מ"ב צ"ד)	אבילות - שממעטין בשמחה מר"ח
רחיצה בצונן	למצוה או לרפואה אפילו בשבוע שחל בו ת"ב (מ"ב פ"ח צ"ב)	שאינו תענוג (שעי' צ"ד)	לכל אדם אפילו חלק מגופו (רמ"א ט"ז מ"ב צ"ד)	אבילות
רחיצה בחמין	שחלל לא לברך חומרא תורה ובמקום הולי וכמ"כ כשלא ימצא לא גורי - ולט"ו דשמא ימות האדם קודם שיקיים מצוה זו (מ"ב צ"ח צ"ט באה"ט ל"ט)	שחלל לא לברך חומרא תורה ובמקום הולי וכמ"כ כשלא ימצא לא גורי - ולט"ו דשמא ימות האדם קודם שיקיים מצוה זו (מ"ב צ"ח צ"ט באה"ט ל"ט)	למי שמבטלה פעמים מפני טרדת עסקיו או מפני הצניעה - ולטובל בחמין אסור בכל יופן (מ"ב צ"ה, שעי' צ"ח)	דאין חשוב לו למצוה שהרי מבטלה לפעמים?? - וחמין ודאי רחיצה של תענוג (שעי' צ"ח)
רחיצה בחמין לכבוד שבת	על פדיון הבן (שו"ע י"ז)	למחבר יש שאין ומנעין עד שבוע שחל בו ת"ב (שו"ע ט"ז)	לברך על הפרי או בגד משויה לא יאכל ולא ילבוש בגד חדש (שו"ע י"ז מ"ב צ"ט)	שבוזן פרעניות אינו כדאי לברך. וגם דאינו מחמירין המצוה לפי מה שנהגין לברך כשאוכל (מ"ב צ"ח ק')
טבילה ערש"ק	לדבר מצוה אפילו בשעות אלו (התעוררת תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	למחבר יש שאין ומנעין עד שבוע שחל בו ת"ב (שו"ע ט"ז)	להארי ז"ל אפילו בשבת - או כשימצא גם אחר ת"ב או בחול כשיכול לשומר הפרי לשומר לשבת (רמ"א י"ז, מ"ב ק"א)	שבוזן פרעניות אינו כדאי לברך. וגם דאינו מחמירין המצוה לפי מה שנהגין לברך כשאוכל (מ"ב צ"ח ק')
לברך הברכה שהחיינו	במקום חמה ובמקום צל (מ"ב ק"ב)	מדנקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	מ"יז בתמוז עד ת"ב מד' עד ט' שעות ביום (שו"ע י"ח)	שקטב מרירי שולט (שו"ע י"ח)
שחינונו על הפירות	לדבר מצוה אפילו בשעות אלו (התעוררת תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	בין חמה לצל (מ"ב ק"ב)	שבמדרש, שקטב מרירי הולך בין חמה לצל
לילך יחודי בימים אלו	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	ברצועה וכ"ש ביד (מ"ב ק"ג)	מפני סכנה להנזק ממויקין
לילך במקומות בימים אלו	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	ברצועה וכ"ש ביד (מ"ב ק"ג)	מפני סכנה להנזק ממויקין
להכה התלמידים	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	ברצועה וכ"ש ביד (מ"ב ק"ג)	מפני סכנה להנזק ממויקין
להתאבל בימים אלו	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	ברצועה וכ"ש ביד (מ"ב ק"ג)	מפני סכנה להנזק ממויקין
בביתאבול אחר חצי היום	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	במידקט השו"ע הלשון זהירות משמע שאינו שכיח הזיקא (התעוררות תשובה ח"ב ס"י צ"ו)	ברצועה וכ"ש ביד (מ"ב ק"ג)	מפני סכנה להנזק ממויקין

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנוז בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

כל הזכויות שמורות
אוסף לוחות שנה מ"א ירח
© עמותת התעלה

לחזור ולאכול אלא א"כ קבל עליו בפירוש שלא לאכול עוד היום וה"ה אם אמר שמקבל עליו התענית. וקבלה בלב אינה קבלה אלא צריך להוציא בפשטו וי"א דהוי קבלה. ואסור אז כל מה שאסור בט"ב חוץ מנעילת הסנדל דמותר אבל אם לא קיבל בלבו להתענות אפילו בלב אלא שגמר בדעתו שלא לאכול אינו כלום ומותר אפילו באכילה ומ"מ נכון יותר להתנות בפי' בפה או בלב שאינו מקבל התענית עד ביה"ש.

מאימתי אסור בה' העינויים? ת"ב לילו כיומו לכל דבר ואין אוכלים אלא מבע"י וביה"ש שלו אסור כיוה"כ בין בכניסתו ובין בציאתו אבל א"צ להוסיף עליהם וביה"ש נקרא מששקעה החמה. ומותר ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל עד ביה"ש, ואם קיבל עליו לאחר שהספיק סעודתו שלא לאכול עוד ממילא אסור ברחיצה וסיכה ג"כ ודוקא כשקיבל עליו ההוספה מפלב המנחה ולמעלה הא קודם לכן לאו קבלה היא ומה דקיבל בפירוש קיבל ותו לא וכן כשקיבל עליו אסור אכילת בשר ויין מ"יז בתמוז ואילן אין אסור רחיצה בכלל. מיהו בחול נוהגין לחלוץ מנעלים קודם שיאמר ברכו ויש לחלוץ מנעלים קודם שהולכין לביה"כ ועכ"פ יחלצם קודם ביה"ש, ואם הוא שבת חולצים לאחר ברכו ולא יגע בהם בידי דיהיה צריך ליטול ידיו ובדיעבד אם נגע ינקה ידיו בכל מידי דמנקי, מלבד ש"צ שהולץ קודם ברכו ואומר תחלה המבדיל בלא שם ומלכות.

האם מותר ללמוד בערב ת"ב לאחר חצות? נהגו שלא ללמוד בערב ת"ב מחצות ואילך כ"א בדברים המותרים בת"ב ואם חל בשבת אפילו עט"ב שחל בשבת א"א פרקי אבות אחר חצות קודם חצות מותר בלימוד תורה אפילו כשחל בשבת, ומ"מ כ"ז אינו מדינא ויש שפקפקו מאד על מנהג זה ומי שרוצה להקל בזה אין מוחין בידו. ויש מפקפקין על מניעת הלימוד בשבת והלומד בשבת אחר חצות לא הפסיד שכרו אפילו כשחל ט"ב בשבת וכ"ש כשחל עט"ב בשבת, ויש לסמוך ע"ז.

מה אסור ללמוד בת"ב? ת"ב אסור ברחיצה וכו' ואסור בכל אלו הדברים כל היום ואפילו ביה"ש עד צאה"כ ואין מועיל לזה שיתפלל מעריב מקודם אך אותן ההולכים בין הנכרים ועוסקים במשא ומתן אחר חצות מותרין לנעול. ואסור לקרות בתנ"ך וכו' ותשכ"ד בטלים בו אבל קרוא הוא באיוב ובדברים הרעים שבירמיה ורעות ענו"ש אסור לקרות. ועם התינוקות אסור ללמוד אף דברים הרעים רק מותר ללמוד לו התורבן וי"א דמותר ללמוד עם התינוק בדברים הרעים ולא אסר אלא הלימוד שהקטנים לומדים בסדר שלהם דהיינו חומש וגמרא. ומותר ללמוד מדרש איכה ופרק אלו מגלחין אבל לישא וליתן בהלכה בודאי אסור, וכן ללמוד פירוש איכה ופירוש איוב וכן אגדת התורבן בפרק הניזקין ובפרק חלק ולקרות בחורבן הנזכר ביוסיפון, ואפילו במקום דמותר ללמוד בלמוד בפשוטן של דברים אבל לא דרך פלפול ואפי' בהרהור לפרש דבר החמור אסור.

האם מותר ללמוד ע"י הרהור? יש אוסרין ללמוד ע"י הרהור ומה"ט אסור ללמוד איהו דרוש או קשיא או תירוץ אפילו בדברים הרעים, ואסור להורות הוראה אם לא לחולה הצריך עכשיו ואסור לדון דיני ממונות מיהו אם אין הבע"ד יכולים להמתין עד למחר שנחוצים לדרכם אפשר דשרי.

מה מותר לומר בסדר התפלה? מותר לקרות כל סדר היום דהיינו ק"ש וברכותיה וכל מה ששייך לברכת התפלה ופרשת הקרבנות ומשנת איזהו מקומן ומדרש רבי ישמעאל ונוהגין לומר תהלים ושיר היחוד במנחה ויש נוהגין לומר למחרתו של אמש ושל היום וכן נכון, ומעמדות בודאי אין לומר ואין לומר שטום הקטורת וסדר הקרבנות חוץ מפרשת התמיד. ומותר לחזן הקורא לחזור הפרשה בת"ב קודם שיקרא ואפילו במנחה.

יולדות ושאר חולה שאי"ב סכנה האם צריכה להתענות בת"ב? חיה כל לי' יום וכן חולה שהוא צריך לאכול א"ע"פ שאין בו סכנה אין צריכין אומדן אלא מאכילין אותו מיד ואפילו ודאי אין בה סכנה ואפילו לא אמרו צריכין אנו לאכול מותר בט"ב, אבל אם קיים לה להיולדת בגווה דרמציית להתענות שראתה עצמה בריאה אז מחויבת להתענות, אכן כבר נהגו להתענות כ"ז שאין להם חולשה ונתרפאו מלידתן אפילו אמרה צריכה אני לאכול ודוקא אחר שבעה אבל תוך שבעה אפילו אמרה אינו צריכה אין לה להתענות וכ"ש תוך ג' דברואי אסור לה להתענות, אבל אם עדיין לא נתרפאה לגמרי או שהיא קצת חולה או חלשה בטבעה לא תתענה בתוך לי' ואפילו לא אמרה צריכה אני, ואפילו במקום שנוהגין להחמיר בט"ב שנדחה יש להקל שלא תתענה, ואפילו יולדת שאינה מתענה תתענה איזה שעות אכן אם גם זה קשה לה לא תתענה כלל, ואם אירע ביולדת בריאה שמתענה ומרגשת באמצע היום שום חולשה יתירה יש לפסוק שלא תתענה בשארית היום, והמיקל לא הפסיד ומכ"ש באדם חלוש והוא חולה שאין בו סכנה אין כדאי להחמיר. חסר דעה שנתרפא מיום ליום מותר בבשר ויין כל ימי השבוע ולא יתענה בט"ב.

מה נקרא שני תבשילין בסעודה המפסקת? ערב ת"ב לא יאכל אדם בסעודה המפסקת שאוכלה אחר חצות שני תבשילין ואפילו בשל מין אחד בשתי קדרות שאחד בלילתו עבה ואחד בלילתו רכה מקרי שני תבשילין ואדם אינו יכול לאכול שתייהן אבל יכול ראובן לאכול תבשיל אחד ושמעון אחד, אבל אם שניהם בשוה אין קפידא לבשל בשתי קדרות אפי' לאדם א', וכן יש להחמיר וליזהר מב' מינים בקדירה אחת אא"כ הוא דבר שדרכו בכך כל השנה כגון אפונין שרוב הפעמים נותנים בצלים ובצים כמו שדרך לטגן עיסה ובצים אבל דגים אסור לטגן בבצים כיון שרוב הפעמים מבשלין אותם בלא בצים אפילו לאותן מקומות שלא נהגו לאסור בסתם דגים, ולביבות ממולאים בגבינה נקרא שתי תבשילין וכן ברייט"י לקרש"ין עם גבינה. ותבשיל הנעשה מדבר שנאכל כמות שהוא חי מקרי תבשיל לענין זה. ואין חילוק בין צלי למבושל לענין זה.

האם מותר לאכול עדשים ובצים? נוהגים לאכול עדשים עם ביצים מבושלים בתוכם שהם מאכל אבלים ודוקא כשאוכלין בבת אחת ודוקא במקום שדרכו לבשל כך כל השנה, וי"א עדשים או בצים וכן המנהג אצלנו שאוכלים בצים לבד. ולא יאכלו תבשיל אחר ולא כהאוכלין מתחלה מין מבושל ואח"כ יושבין לארץ ואוכלין ביצים דאסור וכ"ש דאסור להפסיק ביניהם בבה"מ.

היאך אוכלין סעודת המפסקת? מי שאפשר לו לא יאכל בסעודה המפסקת אלא פת חריבה במלח וקיתון של מים ומ"מ אל מעט בשיעור אכילתו אלא יעשה באופן שיוכל לסבול התענית, ויש מחמירים לטבל אחר אכילתן פת באפר ולאכול ואומר זהו סעודת ט"ב, ונהגו לישב על גבי קרקע בסעודה המפסקת ומ"מ אם הוא אדם חלוש יוכל להניח כר תחתיו ואין צריך לחלוץ מנעליו ומותר לישב אחר הסעודה על הספסל. יש לזהר שלא ישבו ג' לאכול בסעודה המפסקת ובדיעבד אף אם ישבו ג' לא יזמנו.

איזה סעודה שאוכל בערב ת"ב מקרי סעודת המפסקת? כ"ז בסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול עוד אחריה סעודת קבע וכשהוא אחר חצות אבל אם היה קודם חצות או אחר חצות ודעתו לאכול אחריה סעודת קבע אין צריך לזהר בדברים הללו, אבל אם אוכל אח"כ רק אכילת עראי לא נחשב לסעודה כלל ואסור לאכול בה שני תבשילין בסעודה הקודמת. ונוהגין לאכול סעודה קבועה קודם מנחה ומברכין בה"מ ואח"כ הולכין לביהמ"ד ומתפללין מנחה ואוכלים סעודה מפסקת.

האם מותר לאכול הרבה בסעודה ראשונה? נוהגין להרבות קצת בסעודה ראשונה וי"א שאין להרבות מתחלה בכמה מיני תבשילין ולהתענג בהם וע"כ לא יאכל קודם מנחה רק תבשיל אחד ואחר מנחה יאכל עדשים או ביצים, וי"א דכל זמן שהוא מכיין לש"ש שלא יזיק לו התענית הרשות בידו אבל עכ"פ יראה כל אדם שלא ישביע עצמו יותר מדאי כדי שיוכל לאכול אחר המנחה סעודה המפסקת שלא יהא כאכילה גסה ועראי, ובסעודה המפסקת יוכל לאכול פת עם תבשיל ולא מצטרפי אהרדי.

חל ת"ב בשבת או בא' בשבת היאך אוכלין סעודה שלישית? אם חל ת"ב באחד בשבת או שחל בשבת ונרחה לאחר השבת אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ואסור למנוע ממנו ומעלה על שלחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו ומ"מ ישב בדאבון נפש שלא ינהג בשמחה ולא ישב בסעודת חברים, וי"א דמי שרגיל בכל שבת לסעוד סעודה זו עם חבריו ומיודעיו ומנוע בשבת זו הו"ל כאבלות פרהסיא ולכו"ע מותר לאכול עם ב"ב ויכול לברך בוימון, ואם חל מילה באותו שבת יעשה הסעודה קודם מנחה. מיהו צריך להפסיק מבע"י קודם שקיעה ונכון להודיע זה להמון.

מי שצריך להתענות תגם בערב ת"ב מה יעשה? מי שקבל עליו תענית שני וחמישי כל ימות השנה ואירע ערב ת"ב להיות בשני ישאל על נדרו או לילה תעניתו ופרוע. וי"א דמתענה עד אחר תפלת מנחה ואוכל סעודה המפסקת קודם כיאת השמש ואסור לסעוד שני פעמים משום נדרו וא"כ צריך לנהוג בה כל דין סעודה המפסקת וכן נוהגין, ולפי שא"א לצמצם כ"כ לאחר האכילה מוטב יותר שישאל על נדרו. וה"ה מי שמתענה תענית חלום או יא"צ, וטוב שיתנה בפעם ראשונה שלא להתענות רק עד אחר חצות היום ויתפלל מנחה גדולה ויאכל סעודה ואח"כ יאכל סעודה המפסקת.

מה אין אומרים בתפלה בשבת ערב ת"ב? אין אומרים תחנה ערב ת"ב במנחה ואם הוא שבת א"א צדקתך, ואם חל ט"ב בשבת אומרים אב הרחמים ומזכירין נשמות אותן הנוהגין להזכיר בכל שבת.

האם מותר לאכול אחר סעודת המפסקת? א"ע"פ שאכל סעודה המפסקת מותר

רצה לאכול דברים המקילים עליו התענית, מתי נכון ביותר לאכלם, קודם סעודת המפסקת או בתוך הסעודה או לאחריו?

הגב בענינו...

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות © המוסד לתענוגות מלי ירושלים

דיני ערב תשעה באב - סעודת המפסקת - סימן תקנ"ב

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לאכול בשר ולשתות יין בסעודת המפסקת	כשאובל סעודת שלש סעודות כשחל ת"ב ביום א' (ש"ע י')	שמותר אפילו כסעודת שלמה בשעתו כיון שהוא שבת (מ"ב כ"ג)	אסור לאכול בשר ולשתות יין מדינא דגמרא (ש"ע ב')	כדי להרבות אבל ולזכור החורבן הבית ויצטער עליו (מ"ב א')
לאכול בשר מליח בסעודת המפסקת	מדינא (מ"ב ה')	דעיקר האיסור שנתבטלו הקרבנות ואין קרבן נאכל אחר ג' ימים לילה אחר (מ"ב ה')	מטעם מנהג (ש"ע ב')	כדי להרבות אבל ולזכור החורבן הבית ויצטער עליו (מ"ב א')
לאכול בשר עוף בסעודת המפסקת	מדינא (מ"ב ה')	דלא נתבטלו מלקריב, שאין מהעופות קרבות חוץ מתורים ומבני יונה ואין שמחה אלא בכשר בהמה (מ"ב ה')	מטעם מנהג (ש"ע ב')	כדי להרבות אבל ולזכור החורבן הבית ויצטער עליו (מ"ב א')
לאכול בשר דגים בסעודת המפסקת	מדינא (ש"ע ב')	דאין שמחה אלא בבשר בהמה (מ"ב ה')	מטעם מנהג (ש"ע ב')	איכא דוכתא דבבלל בשר ועולה על שלחן מלכים ושמחה לאיש באכילתו (מ"ב ו')
לשתות משקין שאינו יין או שכר בסעודת המפסקת	אם מנעט בשתיתן ממה שרגיל (ש"ע א')	כדי שיתנהג בפרישות (ש"ע א')	לא ישתה כחשובין הקוסות שרגיל לשתות בחול (מ"ב ד')	כדי שיתנהג בפרישות (ש"ע א')
לשתות שכר או יין שרף או מי רבש בסעודת המפסקת	שכר לאדם חלש או לבוס ברהמ"ז וי"א אם רגיל בחול (מ"ב ד', שע"צ ב')	דמדינא מותר לשתות שכר - להנהיגים לברך על הכוס ביחד - כיון שרגיל רק בשכר	שכר לאדם בריא - מי רבש או יין שרף לכל (מ"ב ד')	כדי שיתנהג בפרישות - שישכח ע"י חורבן הבית (שע"צ א')
לשתות יין מגיתו	מדינא (ש"ע ב')	שאינו חשוב ולית בה משום שמחה (מ"ב ז')	אסור מטעם מנהג (ש"ע ב')	דקיבלו אבותינו איסור על כל מיני יין (תקנ"א מ"ב ס"ו)
לאכול תבשול אחר משני קדירות	כשהשני התבשילין שוה (מ"ב ח')	דנחשב תבשיל אחד (מ"ב ח')	כשאחד בלילתו רכה ואחר בלילתו עבה (מ"ב ח')	דנחשב שני תבשילין (ש"ע ג')
לאכול שני מיני תבשילין מקדירה אחר	אם דרכו כל השנה לבשלן יחד (ש"ע א')	שמקרי תבשיל אחד (ש"ע ג')	אם רוב פעמים לא מבשילין יחד (מ"ב י')	שנקרא שני תבשילין (ש"ע ג')
לאכול מקדירה שנתבשלה בה שני מינים	לאכול רק מתבשיל אחד מהקדירה (מ"ב ט')	פשוט שנקרא רק תבשיל אחד (שע"צ ד')	לאדם אחד לאכול מהשני התבשילין (מ"ב ט')	שאסור לאכול שני תבשילין (ש"ע ג')
כמה מינים גבינות ופירות חיים ונתבשלו או נצלו או נאכל כמו שהוא חי	גבינות ופירות כשהם חיים עד שנתבשלו אפילו כמה מינים (ש"ע ד')	שאינו בו כבוד ותענוג (מ"ב י"א)	שני מיני מאכלים שנתבשלו או נצלו אפילו שנאכל כמו שהם חיים (ש"ע ג')	דלהרבות תבשילין יש בו כבוד ותענוג (מ"ב י"א)
המנהג לאכול ערשים וביצים ביחד לסעודת המפסקת	יש נוהגים לאוכלם - ומותר במקום שדרכן לבשלן יחד (מ"ב י"ג)	שהם מאכל אבלים - שנקרא תבשיל אחד (ש"ע ה')	במקום שאין דרכן לבשלן יחד וכ"כ בטור או ביצה (מ"ב י"ג)	שלהם נחשב כשני תבשילין (מ"ב י"ג)
המנהג לאכול ביצה לסעודת המפסקת	יאכל ביצים קשים וקרים (באה"ט ז')	שהוא ג"כ מאכל אבלים (רמ"א ה')	אם אוכל תבשיל אחר מקודם - ואסור להפסיק בבהמ"ז (מ"ב י"ד)	כדי לא לאכול שני תבשילין - ולא לגרום ברכה שאינו צריך (מ"ב י"ד)
אכילת סעודת המפסקת למי שאפשר	מותר לא למעט בהשיעור אכילתו ושתיתו (מ"ב ט"ו)	שיוכל לסבול התענית (מ"ב ט"ו)	לא יאכל יותר מפת חרבה טובל באפר וקיתון מים ואומר זהו סעודת ת"ב (ש"ע י' מ"ב ט"ז)	דרב עביד הכי (שע"צ י"ב)
לישב ע"ג קרקע או ע"ג כסא בסעודת המפסקת	ישב ע"ג קרקע - בלא הסיבה למי שקל לשנה אוכל בהסיבה או אדם חלש להניח כ"ב (מ"ב י"ז)	כדי שתהא הסעודה שפלה - כשהנהג בהסיבה י"ו היה היקר כל השנה שלא בהסיבה (מ"ב י"ז)	לא ישב רק ע"ג קרקע אדם חלש וע"ג כ"ב (ש"ע ז' מ"ב י"ז)	כדי שתהא הסעודה שפלה - כיוון דחלש (מ"ב י"ז)
לישב ע"ג כסא ולולך לבוש במנעלו	לילך במנעלו ולישב ע"ג כסא אחר הסעודה (ש"ע ז')	דאין אבילות נוהג עד הלילה (מ"ב י"ח)	ע"ג כסא בשעת הסעודה (מ"ב י"ח)	כדי שתהא הסעודה שפלה (מ"ב י"ז)
ג' שאוכלים הסעודת המפסקת לברך ברהמ"ז כל אחד לעצמו	אפילו ישבו שלשה לאכול (לא יזמנו (מ"ב י"ט))	דלא חשיב קביעות (מ"ב י"ט)	לישב לאכול ביחד (ש"ע ח')	שלא יתחייבו בזימון (ש"ע ח')
להזהר בהנ"ל בסעודה ערת"ב כשאובל עור סעודה	כשהסעודה השני קבע או כשהסעודה קודם חצות מותר להשלים ואין צורך להזהר (מ"ב כ')	שהסעודה השני עיקר ואין זו בכלל סעודת המפסקת (מ"ב כ')	אם הסעודה שאובל אח"כ תהיה סעודת עראי (מ"ב כ')	שאו לא נחשב הסעודה השני לסעודה א"כ הסעודה זו עיקר סעודת המפסקת (מ"ב כ')
הסעודה ראשונה ערת"ב	נוהגים לאכול סעודה קודם חצות ולהרבות קצת בסעודה (רמ"א ט')	שלא יזיק התענית הואיל שמפסיק לאכול מבע"י (רמ"א ט')	יכול להחמיר מי שיוכל לסגף ויודע שלא יזיק התענית אם מחמיר למעט בסעודה (רמ"א ט')	קדוש נקרא (רמ"א ט')
להרבות לאכול בסעודה הראשונה כמה תבשילין ולהתענוג בהם	י"א שמותר כשמתכוין שלא יזיק התענית ויעשה כן - אבל לא להשביע יותר מדי אסור (מ"ב כ"ב)	שכל זמן שמתכוין בכיוונה הנ"ל לשם שמים שרשות בידו - שלא תהי' הסעודת המפסקת אכילה גסה (מ"ב כ"ב)	יש מחמירין שלא יאכל רק תבשיל אחד (מ"ב כ"ב)	שלא יהא עיקר סעדו הראשונה ובסעודת שני' רק עראי סעודת עראי שאינו רעב וצמא כלל (מ"ב כ"ב)
אחר סעודה הראשונה ערב ת"ב	ברך ברה"ז וילך להתפלל מנחה ואפשר דאפילו בביתו (מ"ב כ"א, שע"צ ט"ז)	כדי להפסיק שלא יגרום ברכה שאינו צריכה (שע"צ ט"ז)	לאכול תוכף הסעודה השני' אפילו בהפסקת ברהמ"ז בלי הפסק כמנחה (מ"ב כ"א)	שלא לגרום ברכה שאינו צריך דלהפסיק ברהמ"ז לבד גורים ברכה שאינו צריך (שע"צ ט"ז)
אכילת סעודת שלש סעודות כשחל ת"ב ביום א'	בבשר יין אפילו כסעודת שלמה בשעתו (ש"ע י')	כיון שהוא שבת (מ"ב כ"ג)	למנוע מבשר ויין - ואסור לאכול אחר השקיעה (מ"ב כ"ג כ"ד)	אם נמנע משום אבל עבירה היא - דצריך להפסיק מבע"י (מ"ב כ"ג)
ישבת סעודת שלש סעודות כשחל ת"ב ביום א'	י"א עם חבירי למי שרגיל בכל השבתות ולכ"ע מותר עם בני ביתו - ומותר לברך בזמון (מ"ב כ"ג)	שלא תהי' אבילות בפרהסיא - ולברך בזמון כיון ששבת (מ"ב כ"ג)	י"א שלא ינהג בשמחה ולא ישב בסעודת חברים (וכשחל מילה יעשה קודם מנחה) (מ"ב כ"ג)	דצריך לישב בדאבון נפש (מ"ב כ"ג)
קבל תענית שני וחמישי וחל ערב ת"ב להמחבר	אם קשה לו להתענות ב' ימים ישאל על נדרו - או ילה תעניתו ויתענה ביום אחר - ואם מתענה אינו צריך להשלים (ש"ע י"א)	דלמחבר במקום שאי אפשר מותר ללות תענית - כיון כל תענית עד שלא שקעה החמה - או תענית חוץ עת"כ ועירוב (מ"ב כ"ז)	כשיכול להתענות יתענה ב' ימים - ויש שדוחין דברי המחבר ואוסרין ללות התענית ולפרמ"ג לא יתענה ב' ימים (מ"ב כ"ה)	דאם אפשר לא ילה תעניתו ולפרמ"ג כהיום שהדורות חלושים לא יכניס בסכנה (שע"צ כ"ז)
קבל תענית שני וחמישי וחל ערב ת"ב לרמ"א	לאכול סעודת המפסקת קודם ביאת השמש - ומוטב שישאל על נדרו ויהיה מותר לו לאכול כל היום (מ"ב כ"ח)	כיון כל תענית עד שלא שקעה החמה - או תענית חוץ עת"כ ועירוב (מ"ב כ"ז)	לאכול קודם מנחה ואסור לאכול יותר מחד סעודה המפסקת כדינו (מ"ב כ"ז)	משום נדרו (מ"ב כ"ז)
ללות התענית ולהתענות ביום אחר כשקבל להתענות	כשקבל להתענות סתם ולמחבר אפילו קבע יום אם באופן שא"א בענין אחר כגון שחל עת"כ (שע"צ כ"ג)	דלא קבע ליום זה דוק והמחבר ס"ל דאפילו יום זה יכול ללות כהרא"ש שהגמרא פליג על הירושלמי (שע"צ כ"ז)	כשיקבל יום שני תמישי אינו יכול להשלים יום אחר שאינו ב' א"י - ואם קבע בשנה זו או קבע יום ול"ז אפילו א"י בענין אחר אסור ללותו (שע"צ כ"ג)	דחצונו דוקא בימים אלו דהם ימי רמי חמישי - דקבע ליום והט"ז פליג על המחבר ואסור ללות (באה"ל פורע שע"צ י"ג)
לפרוע תענית כשהתענה עד שלא שקעה החמה	ערב ת"ב וערב י"ב ותענית חלום ויאצט"ט אין צריך לפרוע (שע"צ כ"ה ל')	דהיכי דא"א להשלים מתענים לשעות (שע"צ כ"ה)	כשיאפשר להשלים ע"י פרוע תענית אחר ולט"ז אפילו התענית ערת"כ ועירוב (שע"צ כ"ה)	כיון דלא הישלים תעניתו (שע"צ כ"ה)
לאכול ערב ת"ב להמתנה תענית חלום ויאצט"ט	כסעודת המפסקת סמוך לשקיעה - וטוב שביאצט"ט ראשונה יתנה שיתענה רק עד חצות - ויתפלל מנחה גדולה (מ"ב כ"ט)	דכש"א מתענים לשעות - ויתנה כדי שיוכל לאכול שני סעודות ערב"ב (מ"ב כ"ט)	אסור לאכול ב' סעודות אם לא התנה (באה"ט י"ג)	משום התענית (רמ"א י"ג)
תחינה ערב ת"ב	אומרים בשבת אחר הקריים ומזכירין וטענות מי שמתענה רל שיהי' זמיר ל')		אין אומרים תחינה ובשבת א"א דכהר"ז (ש"ע י"ד)	דת"ב אקרי מועד (ש"ע י"ב)

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, וא"י"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, וא"י"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

הכנת דיונות
 כל הזכויות שמורות
 איסור להעתיק מבלי רשות
 © בעלת הזכויות

דיני סעודה המפסקת סימן תקנ"ג

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לאכול אחר סעודת המפסקת	לרמ"א אפילו קיבל בלב - ולכו"ע אפילו גמר בדעתו - וטוב להתנות שאינו מקבל התענית עד בין השמשות - ואם חל ת"ב בשבת אין צריך להתנות (ש"ע א', מ"ב ב' ש"ע"ד)	רמ"א ס"ל קבלה בלב אינו קבלה - ולכו"ע גמר בדעתו אינו קבלת תענית דאינו כלום - כיון דשבת אסור להתענות אין צריך להתנות (מ"ב ב' ש"ע"ד)	כשקיבל בפירוש שלא לאכול - ולהביח אפילו קיבל בלב - או אם התפלל מעריב אפילו מבעו"י (ש"ע א', ש"ע"ט)	כיון דקיבל עליו בפירוש הוה קבלה - הביח ס"ל קבלה שבלב הוה קבלה - דע"י מעריב ממילא חל עליו התענית ע"י המעריב (מ"ב ב' ש"ע"ט)
קיבל התענית אחר פלג המנחה שאמר הריני בתענית	בשאך תעניתים מותר לאכול עד למחר (ש"ע"א)	שכן דרך לומר כן כשמקבל תענית על למחר ויאן כוונתו מעכשיו (ש"ע"א)	ערב ת"ב אם אמר שמקבל עליו תענית אסור לאכול עוד היום עד אחר התענית (מ"ב א')	שאינ דרך לומר כן אלא בתענית יחיד א"כ כוונתו לקבל עליו התענית (ש"ע"א)
כשקיבל התענית בפירוש ולהביח קבלת בלב בכלל	מותר בנעילת הסנדל (מ"ב ב')	דאנו רואין שאינו חולץ מנעליו הו"ל בהיתנה בפירוש דאינו מקבל עליו נעילת הסנדל (מ"ב ב')	אסור בכל מה שאסור ת"ב (מ"ב ב')	שבתם הם בכלל התענית שהתחיל (מ"ב ב')
הזמן איסורי ת"ב	ערב ת"ב קודם ביהש"מ ומוצאי ת"ב אחר ביהש"מ (מ"ב ג')	דאין צריך להוסיף (מ"ב ג')	מתחילת ביהש"מ או אם התפלל מעריב ערב ת"ב אפילו מבעו"י - עד מוצאי ת"ב סוף ביהש"מ (מ"ב ג')	שלילו כיומו לכל דבר - דע"י מעריב ממילא חל עליו התענית ע"י המעריב (ש"ע ב' ש"ע"ט)
קיבל התענית קודם ביהש"מ שיאסר בכל איסורי ת"ב חוץ מנעילת הסנדל	קודם פלג מותר במה שלא קיבל ואסור רק מה שקיבל שלא קיבל - כמו המקבל מ"יז תמוז איסור בשר ויין דאין רחיצה בכלל (מ"ב ד')	דמה שקיבל הרי אסור עליו אבל אינו בכלל התענית כמו שא"א לקבל שבת קודם פלג המנחה (מ"ב ד')	המקבל עליו התענית מפלג המנחה אסור בכל עניו ת"ב לבד מנעילת הסנדל (מ"ב ד')	
לילך במנעליו	מוצש"ק הקהל עד אחר ברכו - והש"ע יאמר המבדיל בלי שם ומלכות ויחלוץ מנעליו קודם ברכו (מ"ב ז')	דאסור בשבת שום סימן אבלות - והש"ע מפני הטירוף וכדי שלא יראה עניו בשבת אומר המבדיל תחילה (מ"ב ו' ז')	אסור מן בין השמשות - ונוהגין בחול לחלוץ קודם שאומר ברכו במעריב אפילו עדיין מבעו"י - ולמהר"ל כשהולך לביהכ"נ - ועב"פ קודם ביהש"מ (מ"ב ה')	דמבהש"מ טפס לילה - שלאחר ברכו בכלל לילה לענין זה (מ"ב ה')
כשחולץ מנעליו אחר ברכו להתפלל בלא נטילת ידים	אם נגע בידיו ינקה ידיו במידי דמנקי (מ"ב ו')	היכי דאי אפשר שאני (ש"ע"ט ז')	ליגע בידים במנעליו (מ"ב ו')	דיצטרך ליטול ידיו (מ"ב ו')
ללמוד ערב ת"ב אחר חצות בימי החול	מדינא, ולמהרש"ל ולגר"א ולחיי אדם שחומרא יתירה (מ"ב ח')	דמביאו לביטול תורה שמתרשלים ללמוד דברים המותרין בת"ב דאדם לומר מה שלבו חפץ (מ"ב ח')	נהגו לאסור ללמוד דברים שאסור ללמוד ת"ב (רמ"א ב')	דתורה משמח הלב ועיקר הטעם היכול ללמוד דברים המותרים בת"ב (מ"ב ח')
ללמוד ערב ת"ב כשחל ת"ב מוצש"ק או בשבת	לט"ז מותר ולהמ"ב שיש לסמוך להקל (מ"ב י')	לט"ז למה נחמיר מבשר ויין, למ"ב דהרי אפילו ערת"ב בחול יש מקילין (מ"ב י' באה"ט ה')	לרמ"א אסור אחר חצות ולשיטתו פרקי אבות ג"כ אסור אחר חצות וי"א דאסור כל היום וי"א רק כשחל ת"ב בשבת (רמ"א ב' באה"ט ה')	דיכול ללמוד המותרים - דכ"ש מעת"ב שאסור אם חל בת"ב (מ"ב ח')

הטבלאות אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה,

לומד נכבד! - הגנו בזה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

דיני דברים האסורים בתשעה באב סימן תקנ"ד - חלק א'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
רחיצה סיכה נעילת הסנדל תה"מ	נעילת הסנדל אחר חצות להדלוכלים בין העכו"ם ועוסקים במשא ומתן (מ"ב א')	מפני העכו"ם שמלעיגים עליו (מ"ב ל"ד)	מבין השמשות מבערב וכל היום עד צאת הכוכבים אפילו התפלל ת"ב מערב מבערוי (מ"ב א')	מחמשה עיניים שאסור מדינא ת"ב
לישב ע"כ כסא גבוה	למחר ממנחה ולרמ"א מחצות (תקנ"ט שו"ע ג')	דמקילין בישיבה שהאסור לישב ע"ג מקום גבוה אינו אלא מנהג (באה"ט א')	למחר עד מנחה ולרמ"א עד חצות (תקנ"ט שו"ע ג')	דומיא לאבל שיושב ע"ג קרקע (תקנ"ט מ"ב י')
לקרות בתנ"ך	לקראות באיוב ובדברים הרעים שבירמ"י (שו"ע א')	שאינו משמח ומשבר הלב	לקרות בדברים אחרים מהג"ל אסור כל היום ואפילו בדברים רעים אסור איזה דריש או קשיא או תירוץ (שו"ע א' מ"ב ה')	שפקודי ה' ישרים משמחי לב - דאיכא שמחה (שו"ע א')
ללמוד מדרש וגמרא	מדרש איכה ופ' אלו מגלחין והנוקין וחלק ופירוש איכה ואיוב (שו"ע ב')	שאינו משמח ומשבר הלב	כל היום (שו"ע א')	שפקודי ה' ישרים משמחי לב - דאיכא שמחה (שו"ע א')
ללמוד תורה בהדברים רעים	רעות ישראל וזורבן הנזכר ביהוסיפין (שו"ע א' ב', מ"ב ג')	שאינו משמח ומשבר הלב	רעות עכו"ם (מ"ב ב')	שפקודי ה' ישרים משמחי לב (שו"ע א')
ללמוד עם תינוקות של בית רבן	למ"א רק החורבן אפילו שמבין בדברים הרעים אחרים - ולט"ו מותרין גם ללמוד בדברים רעים (מ"ב ב' שע"צ ו')	דאינו רק סיפור דברים ומשבר לב התנוק - כמו בגדול (מ"ב ב')	ללמוד מה שלומדים בסדר שלהם ולמ"א אסור אפילו דברים רעים (מ"ב ב')	י"א משום שמחת המלמד וי"א שיש להם גם שמחה - בתנוקות בטל"ן משמע לגמור (ביה"ל בטלים שע"צ ו')
ללמוד בדברים המותרים	בפשוטן של דברים (מ"ב ד')	שאינו משמח	לישא וליתן בהלכה דרך פלפול אפילו בהרהור (מ"ב ד')	שיש שמחה כשמתישב לו (מ"ב ד')
ללמוד ע"י הרהור או לדין ריב	להורות לחולה הצריך עכשיו - ולדין דיני ממונות כשאין הבעלי דינים יכולים להמתין (מ"ב ה')	לחולה צורך עכשיו - ולדין דהוה כרבים צריכים לו (מ"ב ה')	י"א אפילו הרהור או להורות אם לא לחולה או דיני ממונות (שו"ע ג')	דאיכא שמחה - ולדין היינו תורה (מ"ב ה')
לקרות פרשיות הקרבנות	פרשת תמיד ואיזהו מקומן (שו"ע ד')	כמו שקוראין בתורה ובנביא שבכלל סדר היום (מ"ב ז')	סדר הקרבנות (מ"ב ז')	שאינו מסדר היום (מ"ב ז')
תהלים ושיר היחוד	למ"ב נוהגים לאמרו במנחה (מ"ב ז')	שדרך בקשה אינו בכלל ת"ת (מ"ב ז')	לדרך החיים אין לומר תהלים בכלל - ושיר היחיד בפחנא אומרים למחרתו (מ"ב ז', שע"צ ח')	תהלים משום ת"ת (מ"ב ז')
מדרש ר' ישמעאל מעמדות פטום הקטורת	מדרש ר' ישמעאל (שו"ע ד')	בכלל סדר היום	מעמדות ופטום הקטורת (מ"ב ז')	שאינו מסדר היום שאין כל אדם אומר אותו (תקנ"ט מ"ב ב')
לחזור הפרשה	פ' כי תוליד לכו"ע ופי' ויחל להחזין ולט"ו פ' השבוע למי שרגיל (מ"ב ח')	כי תוליד שמעין המאורע ופי' ויחל שסדר הפרשיות ולט"ו שסדר היום (מ"ב ח', שע"צ י"א)	פ' השבוע או להמון פ' שקורין במנחה ויחל (מ"ב ח', שע"צ י"א)	שאינו מסדר היום (שע"צ י"א)
עיברות ומיניקות הד' תעניתים	בג' הצומות לאכול בכדי קיום הולד (שו"ע ה')	דבשקיל הג' תעניתים הקילו לכתחילה עליהם (תק"נ מ"ב ב')	ת"ב מתענות ומשלימות - וכוכ"ב בג' תעניות אחרות לא יתענה במאכל ומשתה אלא כדי קיום הולד (שו"ע ה')	- כדי שיתאבל עם הציבור (תק"נ מ"ב ה')
חיה יולדת להתענה תוך שבוע	ל"ט מג' ימים מהלידה עד השבעה ימים אם אמרה איני צריכה לאכול או תתענה (שע"צ כ"א)	שאינה בדין סכנה כבתוך הג' ימים	לא תתענה תוך ג' ימים ולמ"ב גם לא תוך ה' ימים (מ"ב י"ג)	שהרי מחללין עליה השבת (באה"ט ז')
יולדת מזו' עד ל' שנתרפה ואינה חולשה או חולי אפילו שאמרה צריכה לאכול	מתענה להמחר כשקיים לה המצית להתענות ולרמ"א שאין לה צער גדול שיש חשש סקנה ולרש"ל חובת תענות אם לא במקום חולי (שע"צ מ"ב ט')	דכשלא קים לה מסתמא חלושה ודיני כחולה שאבי"ס ות"ב שמדרבנן לא גזרי ש"א שדיני יולדת כיו"ב שחייבת אחר ז' להתענות (מ"ב ט')	למחר אסור להתענות אלא מאכילין אותה מיד ולרמ"א כשנתרפה ת"ב יש להקל (שו"ע ו', מ"ב י"ד)	דבמקום חולי לא גזרי רבנן (מ"ב ט')
יולדת עד ל' שאמרה צריכה אני לאכול לרמ"א שתתענה	נוהגים להתענות אחר שבועה כשאין לה צער גדול או קצת חולי או חילשא בטבעה (מ"ב ט')	ש"א שדיני יולדת כיו"ב (מ"ב ט')	להתענות תוך ז' אפילו אמרה איני צריך או אחר ז' בשיש חשש סקנה או אפיקצת חולה או חולשה בטבעה (מ"ב ט' י"ג ט"ו)	שהרי מחללין השבת עליה (באה"ט ז')
יולדת שמתרת לאכול להתענות לשעות	יתענה איזה שעות אם יכול (מ"ב י"ד)	שתתענה מעט עם הציבור	לא תתענה אפילו לשעות אם גם זה קשה לה (מ"ב י"ד)	שהרי מחללין השבת עליה (באה"ט ז')
חולה להתענות בת"ב	כשאינו חלוש - או כשאינו חולה כ"כ ויכול בפחות פחות מכשיעור (מ"ב י' ביה"ל דבמקום)	דינו ככל אדם - דאם אוכל פחות מכשיעור לא נעקר התענית לגמרי (ביה"ל דבמקום)	כשחלוש וחש בגופו אפילו אין בו סכנה אי"נ חסר דעת שנתרפא מיום ליום (מ"ב י' י"א)	ת"ב דרבנן ובמקום חולי לא גזרי (מ"ב ט')
רחיצה	להעביר מקום הליכוכך או כשרחץ קמילא כנשים המבשלות מצריכות לרחוץ הבשר (שו"ע ט')	דאינו אסור אלא רחיצה של תענוג (מ"ב י"ט)	אפילו להושיט אצבעו במים צונן לשם רחיצה (שו"ע ז')	דרחיצה אסור בת"ב (שו"ע ז')
טבילה של מצוה	בזמנה מותרת ודוקא בזמניהם שנהג טבילה בזמנה (שו"ע ז')	דאינו אסור אלא רחיצה של תענוג (מ"ב י"ט)	בזמן הזה (שו"ע ז')	שאין טבילה בזמנה, ועונה ממילא לא מקיים (מ"ב י"ז)
לרחוץ ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו כשעשה צרכיו	כשרוצה להתפלל - ונכון לקנח או לשפשף כדי לרחוץ (תרי"ג מ"ב ד')	הכון לקראת... ונכון לקנח ש"א דירחוץ אפילו לא קנח... (תרי"ג מ"ב ה')	למחר אסור לרחוץ כשאינו רוצה להתפלל אם לא קנח או אם לא שיפשוף (תרי"ג שו"ע ג')	שס"ל למחר שאסור אם אינו מלוכלך (תרי"ג מ"ב ה')
לרחוץ עד סוף קשרי אצבעותיו כשקנח או נגע במקום זיעה או טיט ורפש כששם הלילוך	כשנגע בטיט או רפש ירחוץ רק מקום המלוכלך אפילו התפלל (תרי"ג מ"ב ו')	משום שרות רעה שורה על הידים וא"א ליגע לפה ולעיניים בלי טבילה ע"כ מותר דלא גרע מליכוכך בטיט (מ"ב כ"א)	אפילו קנח או נגע רק באצבע אחד במקום זיעה לא יתפלל עד שירחוץ כל ידו עד סוף קשרי אצבעותיו (תרי"ג מ"ב ו')	דשמה ג"כ לתענוג ואינו מותר רק בסקנה - דאז יברך משום תפלה (מ"ב כ"א)
נטילת ידים שחרית והברכה ענ"י	עד סוף קשרי אצבעותיו ויכוון להעביר הריח רע מעל הידים (שו"ע י' תרי"ג רמ"א ב')	שהתירו מפני שנטול לקבל פני השכינה וכטבילת מצוה (מ"ב כ"א)	יותר מסוף קשרי אצבעותיו (שו"ע י')	יותר מסוף קשרי אצבעותיו (שו"ע י')

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מבלי רשות
© עמותת החינוך

מהאבילות וע"כ אף שמותר לישא וליתן אחר חצות לא ימשוך בעסקיו.

אימתי מניחים תפילין בת"ב? נוהגים שלא להניח תפילין בת"ב שחרית ולא תלית אלא לובשים תלית קטן תחת בגדיו בלא ברכה ומ"מ אם פשטו בלילה י"א שצריך לברך עליו בבקר, ובמנחה מניחים יציאת ותפילין ומברכים עליהם ויזהר שלא לקרא עתה פרשיות ק"ש וכן פרשת קדש, והרגיל להניח תפילין של ר"ת יניח גם עתה, ודוקא לענין תפילין אבל כל ה' ענויים אין מבטלין כל היום.

האיך שוכבין בליל ת"ב? יש לאדם להצטער בענין משכבו בליל ת"ב מיהו עוברות ואדם חלוש שאינן יכולין להצטער אינן חייבות בכל אלה, וימעט אדם מכבודו ומהנאתו בת"ב בכל מה שאפשר, ואסור לעשן טיטון אפילו בד' צומות וכ"ש בט"ב ויש מקילין ומי שדחוק לו שמורגל בו ביותר יש להקל אחר חצות בצנעא בתוך ביתו.

אימתי והיאך מבדילין בת"ב? ליל ת"ב שחל באחד בשבת כשרואה הנר אומר כורא מאורי האש ואין מברך על הבשמים, ויברך על האור קודם שקורין איכה ואם שכח לברך יברך אח"כ בלילה. ובליל ט"ב מבדיל בתפלה ואם טעה אז ולא הבדיל בתפלה א"צ לחזור, והנשים שאינן יודעות להתפלל ולא הבדילו במוצ"ש בתפלה צריך להזהירן שביום התענית לא יעשו אש לבשל לצורך הלילה עד שיאמרו המבדיל בין קדש לחול. ובליל מוצאי ת"ב מבדיל על הכוס ואינו מברך לא על הנר אפילו לא בירך על הנר במוצ"ש ולא על הבשמים, וא"צ להבדיל בתפלה ואפילו שכח אתמול להבדיל בתפלה ג"כ א"צ עתה להבדיל וסגי כמה שיבדיל עתה על הכוס, ומותר להבדיל על היין ומותר לשותת בעצמו וא"צ ליתן לתינוק.

אימתי אומרים נחם ועננו בת"ב? בת"ב אומר בבונה ירושלים נחם ה' אלהינו את אבלי ציון וכו', ואם שכח אומר כעבודה קודם ותחינה וא"צ לחתום בברוך מנחם ציון אלא ותחינה ענינו עד סוף הברכה, ואין אומרים נחם רק בתפלת מנחה של ת"ב, ובירושלים אומרים אותו בכל התפלות, ואומר עננו בשומע תפלה ליחיד והש"ץ אומרה ברכה בפני עצמה בחתימה בין גואל לרופא, ואין היחיד אומרה רק במנחה והש"ץ גם בשחרית, ואם לא אמר לא זה ולא זה אין מחזירין אותו. מי שאכל בת"ב יאמר נחם בבה"מ בבונה ירושלים ויש מפקקים ע"ז ולכו"ע אם לא אמרו אין מחזירין אותו.

כמה אסור גם בלילי עשירי? אין לאכול בשר ולשתות יין בליל עשירי ויום עשירי ויש מחמירין עד חצות היום ולא יותר, וה"ה שלא לרחוץ במרחץ ולספר ולכבס עד חצות וכשחל ט"ב ביום ה' מותר בכ"ז לכבוד שבת, ובסעודת מצוה מותרים כל הקרואים לאכול בשר ואפילו איננו קרובו אך בסעודה שעושיין בלילה שלפני החתונה במקום שאין משלחין באותו פעם סבלונות אין לאכול בשר ומכ"ש שלא יהיה שם כלי שיר עד אחר חצות יום עשירי, וזהו רק לשאר אנשים אבל לחתן וכלה ואביהם ואמם מותר לאכול בשר. טוב שלא לשמש מטתו בליל י' אם לא בליל טבילה או יוצא לדרך או כא מן הדרך. אם חל ת"ב בשבת ונרחה ליום א' מותר לאכול בשר ויין יום ב' אבל בלילה אסור רק באכילת בשר ושתיית יין אבל בתספורת מותר, ובשאר תעניתים אין להחמיר בזה.

סדר אמירת איכה. מתפללים בנחת ודרך כפי כוונתם וכן עושים בקריאת איכה ובכל איכה מגביה קולו יותר ויפסיק בין כל פסוק מעט ובין כל איכה יותר מעט ופסוק האחרון שבכל איכה אומר בקול רם וכשמגיע החזן לפסוק השיבנו אומרים אותו הקהל בקול רם ואח"כ מסיים החזן וחוזר הקהל ואומרים השיבנו בקול רם וכן החזן. ואח"כ חוזר החזן ומתחיל זכור ד' מה היה לנו אוי הביטה וראה את חרפתנו אוי מה"ל וכן חולק כל הפסוקים אמצעיתן באוי וסופן באמה"ל. וטוב שיחיד יקרא איכה גם ביום.

האם מותר לרחוץ ידיו או פניו בת"ב? נוטל אדם ידיו שחרית ויש מפקקין ע"ז ולכן לא יברך ענט"י בשחרית אחר הנטילה רק אחר שעשה צרכיו יטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ואז יברך ענט"י משום תפלה ומותר לרחוץ ידיו אף לתפלת המנחה. ולאחר שניגב ידיו ועדיין לחות קצת מעבירים על עינו ועל פניו ידיו ורגליו כיון דאין בה טופח ע"מ להטפוח, וכ"ז דוקא בדרך העברה אבל לרחצם בהדיא לא. מי שהוא איסטניס וצריך לקנח פניו במים ואין דעתו מיושבת עליו כל היום עד שיקנח במים יקנח אבל שאר כל אדם אסור.

אימתי מותר לעבור במים בת"ב? ההולך להקביל פני רבו או אביו או מי שגדול ממנו אפילו בחול או לצרכי מצוה עובר במים עד צוארו ואינו חושש וכן בחזרה מותר. ודוקא תלמיד ההולך אצל הרב אבל לילך הרב אצל תלמיד לא התירו לעבור במים וכן בששניהן שוין ג"כ אסור.

האם מותר לסוך בת"ב? סיכה בדבר שדרכו לסוך בו כגון בשמן או בחלב בבורית וכה"ג אינה אסורה אלא של תענוג ואסור אפילו לסוך אבר אחד אבל מי שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש. כלה אחר נשואיה כל ל' יום מותר לרחוץ פניה וכן לסוך.

איזה סנדל אסור לנעול בת"ב? נעילת הסנדל דוקא של עור אבל של בגד או של עץ או של שעם וגמי אע"ג דמגין על רגלו וגם עשוי בצורת מנעל ממש מותר ושל עץ מחופה עור מלמעלה אף השוליים הם ג"כ של עץ אסור, וה"ה אם היה של בגד ומחופה בעור מלמעלה או השוליים הם של עור אסור. ואע"פ שאסור בט"ב וביוה"כ בנעילת הסנדל מ"מ יוכל לברך ברכת שעשה לי כל צרכי.

באיזה אופן מותר ללבוש מנעלים בת"ב? אבל ומנודה שמהלכים בדרך מותרים בנעילת הסנדל וטוב שיתן עפר במנעלים וכשיגיעו לעיר יחלוצו וכן בת"ב, אבל כשהולך לשדה סמוך לעיר אסור לנעול וה"ה לבית הקברות אא"כ יש טיט ורפש או בין העכו"מ וכשיושב על העגלה או רוכב צריך לחלוץ אף בדרך רחוק. וכן במקום שדרים בין הא"י לא יחלוץ כי אם ברחוב היהודים, ואם הרבה עכו"מ עוברים שם מותר ויש מחמירין ברחוב היהודים אף באופן זה, ואף כשנקיל בעת שהולך ברחוב שמצוי שם עכו"מ מ"מ תיכף כשכא לביתו מחוייב לחלוץ אותם, וי"א דאף ההולכים בין העכו"מ אסור ללבוש המנעלים ואותן היושבים בחנות ודאי אסורים.

ת"ב שחל בשבת האם מותר בתשעה"מ? אם חל ת"ב בשבת מותר ככולן אפילו בתשמיש המטה ויש אוסרים תשמיש המטה וגם לרחוץ ידיו בחמין וכן נוהגין ומכריז השמש דברים שבצנעא נוהג. אכן אם אירע ליל טבילתה בשבת זו טובלת ומשמשת ויש מחמירין גם בזה, ויש להקל.

האם מותר לשאול שלום בת"ב? אין שאלת שלום לחבירו בת"ב וה"ה לומר לו צפרא טבא וה"ה לשלוח דוורין לחבירו בט"ב אסור. ולע"ה טוב שידוע לו שהיום אסור ליתן שלום ולא יהיה לו איבה עבור זה עליו.

האם מותר לעשות מלאכה בת"ב? מקום שנהגו לעשות מלאכה בט"ב עושין במקום שנהגו שלא לעשות אין עושין גם בלילה, מיהו כל מלאכה שאין בה שיהוי שרי, ואפילו במדינתנו שנהגו שלא לעשות מותר ע"י אינו יהודי אפילו בביתו, אכן לבנות בנין אסור אפילו ע"י עכו"מ, ולחלוב הפרות טוב לעשות ע"י נכרי אם אפשר ואם א"א בנכרי מותר לעשותה בעצמו ויש מקילין תמיד ע"י ישראל בעצמו. ומלאכת דבר האבד מותר, ואם יריד או שיירות באים מותר לקנות מהם רק ע"י עכו"מ אפילו קודם חצות וכ"ש למכור. כל העושה מלאכה בת"ב אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה אפילו במקום שנהגו לעשות ואפילו לאחר חצות, ודוקא כשקובע עצמו למלאכה ומסיח דעתו

תינוק או חולה המבדיל בת"ב האם מותר להבדיל על היין?
Sponsored By: DollarPhone
זכות תלמוד

הלבנת דיומא
כל הזכויות שמורות
© מהמחלקת המסלול

דיני דברים האסורים בתשעה באב סימן תקנ"ד - חלק ב'

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
לרחוץ פניו או ידיו ורגליו	בליחות קצת - או כשהיה לפלוף על עינו שדרכו לרחוץ - או לאטנטיס ואין דעתו מישבת עליו (מ"ב כ"ב)	כיון דאינו טופח ע"מ להטפוח אינו רחיצה - כבלילוך דמי ואינו תענוג (מ"ב כ"ב)	לרחוץ בהדיא לסתם בני אדם (מ"ב כ"ב)	מה עינוי ת"ב (שו"ע א')
לעבור במים לההולך להקביל פני רבו או תלמידו או כששניהם שוין וכן בחזרה	להקביל פני רבו עד צוארו - וה"ה בחזרה (שו"ע י"ב)	דאיכא מצוה שומא ישמע ד"ת - כדי שלא ימנע לילך (מ"ב כ"ד)	להקביל פני תלמידו ואפילו בשוין וכ"ש חזרה (מ"ב כ"ג)	שאם יצטרך ילך תלמוד להרב (מ"ב כ"ג)
לעבור במים לההולך לשמור פירותיו או כשיחזור	כשהולך מותר עד צוארו במים (שו"ע י"ג)	הפסד ממון (מ"ב כ"ה)	כשהחזר (שו"ע י"ג)	דליכא הפסד ממון (מ"ב כ"ה)
לרחוץ במים למי שבא בדרך ורגליו כהות	לשם לחוץ רגליו כשהם עייפים מהדרך (שו"ע י"ד)	שאינו לתענוג רק לרפואה (מ"ב כ"ו)	כשעושה לשם תענוג (מ"ב כ"ו)	כמו כל רחיצה שאסורה
לקנח פניו וידיו ורגליו במפה ששרה ערב ת"ב במים	כשלא היה המפה טופח ע"מ להטפוח אפילו לתענוג (רמ"א י"ד)	שהיא נגובה (רמ"א י"ד)	כשהיה המפה טופח ע"מ להטפוח (מ"ב כ"ז)	רחיצה (מ"ב כ"ז)
סיכה	לחטטין שבראשו - או לכלה ל' יום אחר נשואיה (שו"ע ט"ו, מ"ב כ"ט)	שאינו של תענוג רק לרפואה - וכלה שלא תתגנה על בעלה (מ"ב כ"ט)	אפילו אבר אחד לשם תענוג בדבר שדרכו לטוץ (שו"ע ט"ו, מ"ב כ"ח כ"ט)	מה עינוי ת"ב (תקנ"ד א')
נעילת הסנדל וברכה שעשה לו כל צרכי	של בגד, עץ, שעם, גמי, ויכול לברך שעשה לו כל צרכי (שו"ע ט"ו, מ"ב ל"א)	שאינו מקרי מנעל אלא של עור (מ"ב ל')	משל עור אפילו מחופה עור או אם השולים של עור (שו"ע ט"ו, מ"ב ל"א)	דמקרא מנעל העובר על אחד מה עינויים יהא בנידוי (מ"ב ל', שע"צ מ"ג)
נעילת הסנדל לההולך בדרך ואינו בין עכו"ם	לא"ר כל שיצא מהעיר - או במקום רפש וטיט מותר אפילו למג"א (מ"ב ל"ב, שע"צ מ')	לשיטתו יצא מהעיר בכלל הולך בדרך שהתירו אפילו אינו בדרך רחוק (שע"צ מ')	למג"א כשהולך לשדה קמוץ לעיר או לביה"ק סמוך לעיר (מ"ב ל"ב)	למג"א כשסמוך אינו בכלל הולך בדרך (מ"ב ל"ב)
נעילת הסנדל לההולך בדרך רחוק ואינו בין עכו"ם	כשהולך ברגליו - וטוב שיתן עפר בהמנעלים (מ"ב ל"ב ל"ג)	מטעם דטורח גדול לילך יחף דרך רחוק משהיה התירו לההולך בדרך (מ"ב ל"ב)	כשיושב בעגלה או רוכב (מ"ב ל"ב)	שאינו בכלל טורח לילך יחף אף דרך רחוק (מ"ב ל"ב)
נעילת הסנדל לההולך בין עכו"ם או הדר בין העכו"ם	לרמ"א או העוסקים במשא ומתן אחר חצות (רמ"א י"ז, מ"ב א')	שהעכו"ם מלעיגים עלינו (מ"ב ל"ד)	להחיי אדם או היושבים בחניות (מ"ב ל"ו)	לח"א מה בכך דמלעיגין עלינו הרי בלאו הכי מלעיגין עלינו, ובהנחות מי יודע אם יש לו מנעל (מ"ב ל"ו)
נעילת הסנדל ברחוב יהודים כשהרבה עכו"ם עוברים שם	למגן אברהם (מ"ב ל"ה)	כמו ההולך בין העכו"ם דמלעיגים עלינו (מ"ב ל"ה)	לאלי רבה (מ"ב ל"ה)	דהבו לא להוסיף על המנהג ויש מפקקים על בכלל שנהגו להקל בעכו"ם (שע"צ מ"ב)
לישן או לגע באש'	לגע ביום כשבגדיה מנוולים - ולט"ז מותר בנגיעה אף בלילה (מ"ב ל"ז, שע"צ מ"ד)	שאינו דומה ליו"כ שהנשים מקשטות לכבוד היום (שע"צ מ"ד)	לישן א"נ ליגע בלילה או ביום כשבגדה מקושטת (שו"ע י"ח, מ"ב ל"ז)	כמו ביו"כ - לך לך אמרין לנוירא לכרמא לא תקרב (שו"ע י"ח)
תשה"מ כשחל ת"ב בשבת	למחבר (שו"ע י"ט)	כמו שמעלה על שלחנו ואינו מונע עצמו (מ"ב ל"ט)	לרמ"א (רמ"א י"ט)	כקובר מתו דנוהג דברים שבצנעא (מ"ב ל"ט)
תשה"מ ל"ט או בא מהדרך כשחל ת"ב בשבת	להשל"ה ולח"א ולהגרי"א (מ"ב מ')	שיש גם מצות עונה	יש מחמירין (מ"ב מ')	כקובר מתו דנוהג דברים שבצנעא (מ"ב ל"ט)
להכריז השמש שנוהג דברים שבצנעא	כ"כ בדרכי משה (מ"ב מ')	להודיע לכולם (מ"ב מ')	ההלכה ברורה מפקק שלא יכריז ובפרט בזמננו (שע"צ מ"ה)	דשכחיו ליצני (שע"צ מ"ה)
לשאלו או להשיב או לשלוח דורן לחבירו או לטויל בשוק	להשיב בשפה רפה וכובד ראש לעם הארץ הסובר שמונתו לשאלו (שו"ע כ')	שלא יהיה לו איבה עבור זה עליו (מ"ב מ"ב)	לשאלו אפילו לומר צפרא טבא ולהשיב - ולשלוח דורן ולטויל בשוק (שו"ע כ"א, באה"ט ט"ז)	כאבל - ולשלוח בכלל שאילת שלום - ולטויל שלא יבא לשחוק (שו"ע כ"א, באה"ט ט"ז)
לעשות מלאכה במקום שנהגו שלא לעשות	ע"י עכו"ם אפילו בבית או כשאין בה שיהיו (שו"ע כ"ב)	דאינו מסיח דעתו (מ"ב מ"ג)	פרקמטיא להרויח ולהשתכר אפילו בלילה או לבנות בנין וכל הנ"ל אפי' ע"י עכו"ם (שע"צ נ')	כדי שלא יסיח מאבלות שהיו"ב גם בלילה ולבנות דאושא מילתא (מ"ב מ"ג מ"ז)
לעשות מלאכה במקום שנהגו לעשות	פרקמטיא להרויח ולהשתכר אלא צריך למעט (שו"ע כ"ב)	שאפילו משכנס אב ממעט (שו"ע כ"ב)	תלמיד חכם בטלים וכל הרוצה לעשות כת"ח (שו"ע כ"ב)	דלא מחזי כיוהרא שס"ל שלא נודמן לו מה לעשות (מ"ב מ"ד)
מנהגנו במלאכה	מלאכה שאין בו שיהוי - ודבר האבד (רמ"א כ"ב, שו"ע כ"ג)	דאינו מסיח דעתו בכך - ודבר האבד התירו לו כחוליה"מ (שו"ע כ"ג, מ"ב מ"ג)	עד חצות בכל מלאכה שיש בה שיהוי קצת אפילו מעשה הדיוט (רמ"א כ"ב)	שיהוי קצת אפילו מעשה הדיוט (רמ"א כ"ב)
לחלוב הפרות	אם א"א בעכו"ם ולהגרי"א תמיד ע"י ישראל (מ"ב מ"ז)	כמו חולה"מ (מ"ב מ"ז)	בעצמו אם אפשר בעכו"ם (רמ"א כ"ב)	עדיף לא בעצמו דיש בו שהוי??
לקנות או למכור מיריד או שוירת שבאים	ע"י עכו"ם אפילו קודם חצות (מ"ב מ"ח)	דהוי דבר האבד (מ"ב מ"ח)	בעצמו (מ"ב מ"ח)	דמסיח דעתו מאבלות (מ"ב מ"ה)
העושה מלאכה אם רואה סימן ברכה	כשאינו קובע למלאכה ואינו מושך לעסקיו (מ"ב מ"ט)	שאינו מסיח מאבלות (מ"ב מ"ט)	אפי' במקום שנהגו לעשות ואפי' אחר חצות אינו רואה מאותן המעות שמרויח מאותה מלאכה (שו"ע כ"ג, מ"ב מ"ט נ')	שע"י הסיח מאבלות (מ"ב מ"ט)
לכתוב	לאלי רבה (באה"ל על)	להמטיח יהודה דינו כחול המועד (באה"ל על)	לכתוב חידושי תורה (שע"ת כ')	ס"ל דמלאכה?
להגיה ספר תורה או לכתוב חידושי תורה	להגיה ס"ת (שצריך לו לקראות היום) (שע"ת כ')	שלא להשהות ס"ת שאינו מוגה או שהיה צריך לו ליום (שע"ת כ')	לכתוב חידושי תורה (שע"ת כ')	דשמהה לו ולא ישכח הד"ת ביום אחד (שע"ת כ')
האוכל ושותה בת"ב או המתאבל על ירושלים	רק מי שהוליה באמת - ואינו יכול לפדות התענית בממון (מ"ב נ"א, שע"צ נ"ז)	שכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמתתה וכדאי בית ה' להצטער על חרבנו עכ"פ יום אחד בשנה (שו"ע כ"ה)	אפי' מעוברת וכו' ומצטערין מהתענית אם אינם חולים באמת אינם רואין בשמתת ירושלים (שו"ע כ"ה)	שכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמתתה וכדאי בית ה' להצטער על חרבנו עכ"פ יום אחד בשנה (שו"ע כ"ה)

הטבלאות אלו הם במירוד לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
אוסף למערכת פני ירוש
© מנהלת המפעל

דיני תפילין וציצית בתשעה באב סימן תקנ"ה

האופן / הדין	מותר	הטעם	אסור	הטעם
להניח תפילין וטלית	יניחם במנחה ע"פ המנהג עם סדר קדושה (ש"ע א' ש"ע"ת ותפילין)	שאו הציתו האש ותם עונך וי"א להראות נחמה באבלנו (מ"ב ג')	לא יניחם בשחרית ע"פ המנהג (ש"ע א', מ"ב ג')	ע"פ המדרש השליך משמים תפארת, וציצית בצע אמרתו (מ"ב א')
הנחת תפילין בשחרית	מהר"ם גלאנטי היה מניחם בביתו וקרא ק"ש ואח"כ הלך לביהכ"כ (באה"ט א')	כדי לקרוא ק"ש בזמנו עם תפילין?	ע"פ המנהג לא יניחו בשחרית (ש"ע א')	ע"פ המדרש השליך משמים תפארת (מ"ב א')
להניח תפילין דר"ת בת"ב	להרגיל להניחו בכל יום (מ"ב ד')	כיון דנהוג כן בכל יום?	למי שאינו רגיל להניח כל יום (ממ"ב ד')	יש אוסרין אפילו למי שרגיל (בערוך השלחן)
לברך ולקרוא הפרשות בתפילין	לברך על התפילין (ש"ע א')	ככל יום שמברך עובר לעשייתן	לא יקרא אח"כ קר"ש והד' פרשיות קדש... (מ"ב ה')	הקרא"ש אחר זמנו וכמ"ב הפרשיות כל קורא בתורה ותלמוד תורה אסור כל היום (מ"ב ה')
ללבוש טלית קטן ולברך עליו	וי"א לברך אם פשטו בלילה (מ"ב ב')	שאו לכוי"ע חייב בברכה	להמחבר לובש רק תחת בגדיו ולא יברך עליו (ש"א א')	ע"פ המדרש בצע אמרתו קרע לבושו זה הטלית (מ"ב א')
לישן על המטה	אדם חלוש ועיבורות (מ"ב ו' ז')	כיון שאינם יכולים להצטער אינם צריכים להחמיר (רמ"א ב' מ"ב ו')	יש שנהגים לשכב מטה על הארץ (ש"ע ב')	למעט מכבודו ומהנאתו בת"ב בכל מה דאפשר (רמ"א ב')
להצטער בענין משכבו	עיבורות ואדם חלוש אינם מחויבים להצטער (רמ"א ב')	שאינם יכולים להצטער ובגמרא דר' יהודה מודה לחכמים באינו יכול... (ש"ע ח')	הרגיל בשני כרים ישכב בבר אחד ויש שמימים אבן תחת מראשותיהם במקום הכר (ש"ע ב')	להצטער בענין משכבו - ואבן זכר שראה יעקב החורבן (ש"ע ב')
לעשן (רייכערין)	יש להקל אחר ציצת בצנעא בביתו למי שדחוק לו ומורגל בו - ויש מאחרונים שמקילין בכלל (מ"ב ח')	שיש מקילין בכלל לעשן בהד' תעניתים (מ"ב ח')	יש אוסרין בכל הד' תעניות וי"א שהמעשן בת"ב ראוי גם לנדונו (מ"ב ח')	שצריך למעט מכבודו ומהנאות א"נ שלא יסיח דעתו מאבלות ??

דיני תשעה באב שחל ביום ראשון סימן תקנ"ו

האופן / הדין	מברך	הטעם	אינו מברך	הטעם
בורא מאורי האש	מוצש"ק בלי כוס (ש"ע א')	שאינו טעון כוס ואין בזה משום תענוג (מ"ב א')	מוצאי ת"ב אפילו לא בירך מוצאי שבת (מ"ב ד')	דאינו מברך על הנר רק מוצש"ק בזמן שנברא (מ"ב ד')
הזמן לברך בורא מאורי האש מוצש"ק	לכתחילה קודם שקורין איכה ובריעבד אם לא בירך קודם מברך אפילו אחר קריאת איכה (מ"ב א')	שהרי נהנה אח"כ מאורו בשקורין איכה - כיון שהחויב עדיין עליו (מ"ב א')	לכתחילה לסמוך לברך אחר שקורין איכה (מ"ב א')	דבאיכה כתיב "במחשכים הושבינו" וגם שיהנה מהאור כשקוראין איכה (מ"ב א')
להריח בשמים	למגן אברהם כשאינו בזמן הברלה (ש"ע א')	דס"ל דדוקא במוצש"ק לא יברך דהוי תענוג להשיב נפש יתירה (ש"ע א')	כשאומר הברלה ולט"ז כל היום (ש"ע א', ש"ע א')	הברלה מוצש"ק תענוג ומוצ"ב אין נשמה יתירה שהלך ולט"ז תענוג (מ"ב א' ה', ש"ע א')
הברלה בתפלה	אומרה מוצאי שוב"ק (מ"ב ב')	שזמנו מוצש"ק (מ"ב ב')	מוצאי ת"ב אפילו שחב להבדיל מוצש"ק (מ"ב ב' ג')	כיון שהבדיל מאתמול ואפילו שחב שחלף שעתא (מ"ב ב' ג')
לומר המבדיל בין קודש לעשות מוצאי שבת כדי לעשות מלאכה	הנשים שאינם מתפללים (מ"ב ב')	כיון שלא הבדילו בתפילה (מ"ב ב')	אנשים שמתפללים ואמרו הברלה בתפילה אינם חייבים לומר (מ"ב ב')	כיון שהבדילו בתפילה (מ"ב ב')
לברך על יין במוצאי ת"ב	להברלה ומותר לשתות בעצמו ואין צריך ליתן להניק (מ"ב ג')	דמוצאי ת"ב קיל מהברלה מר"ח עד ת"ב דמוצאי ת"ב אינו אסור בכלל מדינא (ש"ע ז' תקנ"ח מ"ב ב')	אם אינו למצוה (תקנ"ח מ"ב ב' ד')	למשוך אבילתו עד יום עשירי א"נ משום אבילתו של יום (תקנ"ח א')
הברלה על הכוס	מוצאי ת"ב (ש"ע א')	שאו מותר לשתות הכוס	מוצאי שבת (ש"ע א')	שאסור לשתות הכוס (ש"ע א')

הטבלאות אלו הם במירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו זה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל האר"ה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

דיני נחם ועננו בתשעה באב סימן תקנ"ז

הטעם	אינו אומר	הטעם	אומר	האופן / הדין
שאו הציטו אש במקדש ומתפללים על הנחמה (רמ"א א')	לרמ"א אינו אומר בכל התפלות רק בתפלת מנחה (רמ"א א')	מעין הברכה (מ"ב ב')	למחבר בכל התפילות וכן המנהג ירושלים (מ"ב א')	נחם בבונה ירושלים
דציון וירושלים חדא (שע"צ ג')	ואינו חותם בברוך מנחם ציון... אלא ב"ותחזינה" (מ"ב ב')	דשם עיקר מקומו שנתקנה לכתחילה וג"כ דבקשה על להבא (ביה"ל בבונה)	בעבודה קודם "ותחזינה" ולט"ז בשומע תפילה (מ"ב ב', ביה"ל בבונה)	שכח לומר נחם בבונה ירושלים
שלא יראה שקרן בתפלתו-ובמנחה אינו שקרן דעכ"פ התענה חצי יום (תקס"ה שו"ע ג' מ"ב י')	לרמ"א אינו אומר בכל התפילות רק במנחה (מ"ב ג')	דאפילו לא יתענה מטעם אונס לא נמצא שקרן בתפילתו כיון שהתקינו החכמים להתענות בו (תקס"ה שו"ע ג')	להמחבר בכל התפילות (מ"ב ג')	עננו ליחיד בשומע תפלה בהד' תענתים
דאקרי מועד ושב ואל תעשה עדיף (שע"צ ד')	הט"ז מפקפק בשחרית ת"ב ודעתו שלא יאמר (שע"צ ד')	כמו בשאר תעניתים שקבע לש"צ ברכה לעצמו ולא מחזי כשקרן דא"א שלא יהיה עכ"פ אחד שמתענה היום(תקס"ה מ"ב ב' ה')	ברכה בפני עצמו בין גואל לרופא גם בשחרית ואומר ביום צום תעניתו (מ"ב ג')	עננו להשליח ציבור כשמתפלל בקול רם
דבימים שאין מקריבין קרבן מוסף אין מחזירין אותו אם לא אמר מעין המאורע (מ"ב ד')	שכח לגמרי אין מחזירין אותו (שו"ע א')	שמדמה הדין נחם לדין עננו (כף החיים)	קודם יהיו לרצון קודם שעקר רגליו בלא חתימה וי"א שכן הדין בנחם (תקס"ה ב')	שכח לומר עננו או נחם בשמו"ע
שאם אין חיוב בסעודה אין מחזירין אותו אם לא אמרו כדין חנוכה ופורים - דלא קבעוה רק בתפלה (מ"ב ה')	אם שכח או לא אמרו לכ"ע אינו חוזר - ויש אחרונים שמפקקים אם לומר בברכה מ"ז ולדעתם לא יאמר נחם בכלל בברכה מ"ז (מ"ב ה')	דליכא מנהג בכתפלה לאמרו רק במנחה (מ"ב ה')	בכל הסעודות (מ"ב ה')	לומר נחם בברכה מ"ז בבונה ירושלים למי שאוכל בת"ב

דיני מוצאי תשעה באב סימן תקנ"ח

הטעם	אסור	הטעם	מותר	האופן / הדין
שאין נשרף הבהמ"ק א"נ אבלות של יום (שו"ע א')	מנהג כשר שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין וכמ"כ כל סעודה ראשונה אחר ת"ב (שו"ע א', באה"ט ד')	דקיל מר"ח עד ת"ב שמדינא מותר מוצאי ת"ב בכל (מ"ב ב')	לכל הקרואים לסעודת מצוה (מ"ב ב')	לאכול בשר ולשתות יין מוצאי ת"ב
שנשרף ההיכל עד שקיעת החמה ביום עשירי (שו"ע א')	ביום עשירי באב למחבר אסור כל היום ולרמ"א אסור עד חצות (שו"ע א')	שאינו עשירי באב (שו"ע א')	כשחל ת"ב בשבת ונדחה (רמ"א א')	לאכול בשר ולשתות יין ביום אחר ת"ב
לא מקרי סעודת מצוה (מ"ב ב')	במקום שאין משלחין סבלנות (מ"ב ב')	סעודת מצוה ?	מותר כשמשלחין סבלנות או אם נדחה ת"ב א"נ לחתן ולכלה ולאביהם (מ"ב ב')	בשר ויין מוצאי ת"ב בסעודה לילה לפני החתונה
כמו בשר ויין (מ"ב ב')	בכל השנים (מ"ב ב')	מהפמ"ג שס"ל דקיל מבשר ויין (מ"ג ג')	כשנדחה ת"ב (שע"צ ד')	לשמוע ולזמר בכלי שיר מוצאי ת"ב
כמו בשר ויין?	טוב שלא בליל עשירי (מ"ב ב')	חיוב עונה	בל"ט או יוצא או בא מדרך (מ"ב ב')	תשה"מ
אבלות שנשרף ביהמ"ק ביום עשירי (שו"ע א')	עד חצות יום עשירי באב (מ"ב ג')	כבוד שבת - ואם נדחה ת"ב דאינו בכלל יום עשירי (מ"ב ג' ד')	כשחל ת"ב ביום חמישי מותר מינם עשירי ואם נדחה ת"ב מותר אפילו במוצאי ת"ב (מ"ב ג' ד')	לרחוץ לספר לכבס לרמ"א אחר ת"ב
דיש מחזירין מוצאי ת"ב כבין המצרים ויש אנשים שמחזירין בבשר ויין בבין המצרים (מ"ב ה')	מוצאי ת"ב ומטעם מנהג טוב (שע"צ ז')	שאינו נוהג אבלות במוצאי תענית (מ"ב ה')	שאר תענותים (מ"ב ה')	בשר ויין במוצאי התענית
דשיין אבלות של יום (באה"ט ד')	אסור בבשר ויין בסעודה הראשונה (באה"ט ד')	דעשירי גופא חומרא (באה"ט א')	מוצאי ת"ב שלו דהיינו אור ליום י"א - וא"צ להתענות יום י"א אם נידחה ת"ב (באה"ט א' ג')	המתענה שני ימים ת"ב
	אם הם עשרה לא יקראו בציבור (באה"ט ד')		יקראו איכה (באה"ט ד')	לקרות איכה ביום עשירי למתענים גם ביום עשירי

הטבלאות אלו הם במירוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומר נכבד! - הגנו זהו להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תנהלת המפעל

בזה ובמקום הדחק יש להקל. ואסור להקל בכ"ז במקום שנהגו איסור אכן לצורך סעודה מצוה שיהיה בלילה מותר לשחוט אפילו קודם חצות.

האם הולכין על קברים בת"ב? הולכים על הקברות של ישראל מיד כשהולכים מבית הכנסת ואם אין של ישראל הולכים אפילו על קברי עכו"ם, ודוקא לילך לביה"ק ברחוק ד' אמות אבל לא על הקברות ממש אפילו קברי ישראל. נכון שלא לילך בכנופיא גדולה רק ילך יחידי או עם עוד אחד שלא יפסקו מלדבר בענין החורבן ואם ע"י ההליכה לביה"ק יהיה מוכרח לילך במגעלים טוב יותר שלא ילך כלל.

על איזה בנין צריכין לשייר אמה? משחרב בית המקדש תקנו חכמים שהיו באותו הדור שאין בונים לעולם בנין מסוייד ומכוייד כבנין המלכים ואפילו בסיד לבדו אסור אלא טח ביתו בטיט וסד בסיד ומשייר מקום אמה על אמה שאותו אמה יהיה בלא סיד רק בטיט לבד, והיכא שמערב חול בסיד נמי שרי ע"י שיור אמה על אמה ויש מקילין ע"י חול, ובזמנינו לא נהגו לשייר וצ"ע על מה נהגין היתר, והיכא שהוא טח בטיט לבד לכו"ע אין צריך לשייר כלל, ואפילו סדין בסיד ומציידין נמי מהני שיור אמה על אמה.

היכן והיאך משיירין האמה? משיירה נוכח הפתח ויש שמיניחים פנוי למעלה מן הפתח בגובה ואינו נראה לנכנס. ואותו השיור יהיה בלא סיד ודלא כאותן העושיין אמה שחור ויש מקומות שעושיין שחור וכותבין ע"ז וזכר לחורבן ואתן התולין בגדי רקמה סביב כל הכתלים ישיירו ג"כ אמה על אמה. והלוקח חצר מסויידת ומכויידת הרי זו בחזקתה ואין מחייבים אותה לקלוף בכותלים, ואם ידוע שנעשה ביד ישראל באיסור חייב לקלוף אמה על אמה. וכ"ז כשהוא קיים אבל כשנפל אפילו אם ידוע ששפעם הא' היה ביד עכו"ם מ"מ כשהחור ובונה מחוייב לשייר השיעור.

דיני זכר לחורבן בסעודה ותכשיטין ובשעת שמחה. וכן התקינו שהעורך שלחן לעשות סעודה לאורחים אפילו בסעודת מצוה כמילה וחתונה וכ"ש שאר סעודות אין גותן כל תבשילים הראויים לסעודה אלא מחסר מעט אפילו כסא דהרסנא די בזה, ומניח מקום פנוי בלא קערה מן הקערות הראויות לתת שם וי"א דמחסר מעט לבדה סגי, ובסעודת שבת ויו"ט לא יחסר שום דבר. וכשהאשה עושה תכשיטי הכסף והזהב אם יש לה הרבה מיני תכשיטין לא תשים כולם עליה בבת אחת רק בכל פעם תשייר אחת לזכור החורבן. ויש מקומות שנהגו לשכר כוס בשעת חופה ובשעת תנאים או לשום מפה שחורה או שאר דברי אבילות בראש החתן, ויראה לשבור תחת החופה כוס שלם ואין בו משום כל תשחית.

האם מותר לשמוע כלי זמר? וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם אפילו שלא על היין, וי"א דוקא מי שרגיל בהם כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או בבית המשחה לפי שהוא על היין ואפילו למי שאינו רגיל בזה ואפילו כפה אסור על היין לכו"ע, ויש למחות באותן שיושבין לאכול סעודתן ובחורין עומדים ומנגנים, וי"א דאפילו בלא יין ג"כ אסור ונשים המזמרות כפה בעת מלאכתן יש למחות להן ואם אינן שומעות מוטב שיהיו שוגגין, וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי ה' על היין וכן לצורך מצוה כגון בבית חתן וכלה הכל שרי בין כפה ובין בכלי ועל היין רק שלא יהא בה ניבול פה ומ"מ אין לשמוח ביותר, ולא כדן הוא שמשוררין במשחה אודך כי ענייני וכה"ג לשמחת מריעות אך בבהכ"נ לרגלים מצוה לומר, ולא שרי בשבת לומר אלא אותן שירים שנתקנו על הסעודה אבל פיוטים אחרים אסור, ובאיזה סעודות נוהגים לשורר קדיש דהיינו יתגדל וזהו ודאי חטא גדול וכ"ש כמה שלוקחין על הסעודה ליצ"ן אחד ועושה שחוק בפסוקים או בתיבות קדושות.

איזה עטרה מותרת כלה ללבוש? וכן גזרו על עטרות הכלה אם היא של כסף או של מרגליות ואבנים טובות אבל של גדיל מותר לכלה ודוקא לחתן וכלה אבל בשאר כל אנשים ונשים לא גזרו, ונקראת כלה כל ז' ימי המשחה בתולה גם לילה שלפני החופה וא"כ אותן המניחין בראש כלה תכשיטין בראש שקורין בינד"א וכדומה צ"ע. ואם היה עיקרה של גדיל וקבועים משבצות של כסף וזהב כדורים מקילין בזה, והעושיין הינומא מיוחדת לכלה קרוי"ן של כסף וזהב אף שיכרוך הכסף על משי יש לאסור וצ"ע.

סדר תפלת ערבית. כליל ת"ב מתפללים ערבית בתחלה ואומר קדיש שלם עם התקבל אחר תפלת ערבית ואם חל במו"ש אין מברכין הבנים במקום שנהגין בזה ואומרים איכה וקנינות אפילו כשהוא ביחיד ואומר אחר קנינות ואיכה סדר קדושה ומתחיל מואתה קדוש ולא יאמר ובה לציון גואל ולא ואני זאת בריתי ואם חל במוצ"ש אין אומרים ויהי נועם ולא למנצח בנגינות ולא ויתן לך.

היאך ועד מתי יושבין על הארץ בת"ב? ליל ת"ב ויומו יושבים בביהכ"נ לארץ אחר שענו ברוך ד' המבורך וכו' דזה צריך להיות בעמידה ומותר להניח תחתיו שק או כר קטן וגם יוכל לישב על ספסל נמוך למי שקשה לו לישב על הארץ, ונהגו לישב על ספסליהם מיד אחר שיצאו מבה"כ שחרית ומאריכין עם הקנינות עד מעט קודם חצות והולכין אח"כ לבית הקברות ועם שיעור זה ימשך עד חצות דאז רשאי לישב על הספסל.

כמה נרות מדליקין בת"ב? אין מדליקין נרות בלילה כי אם נר אחד לומר לאורו קנינות ואיכה ולמנהגינו שכל הקהל אומרים איכה בלחש עם החזן וגם קנינות יש להדליק נר אחד בכל שכונה שע"י הדחק יוכלו לומר קנינות לאורו. ואין מדליקין נר תפלה בביהכ"נ כט"ב שחרית ולמנחה מדליקין ולברי"מ מדליקין נרות בשעה שמביאין התינוק למול.

סדר תפלת שחרית. בשחרית משכימין קצת לביהכ"נ ואם עי"ז יגמרו לומר קנינות וזמן הרבה קודם חצות טוב שלא להשכים כ"כ. אין אומרים חתנון ולא סליחות בת"ב ואין נופלים על פניהם ומ"מ מותר לעשות הספד על חכם שמת ולישב על גבי קרקע ואפילו אחר חצות, וקורין בתורה כי תוליד בנים ומפטירין בירמיה אסוף אסיפם בניגון איכה. וכל הקדישים שאומרים אחר איכה עד שיצאיים למחר מבה"ה אין אומרים התקבל. וא"א אל אך אפים ולא למנצח ולא פטום הקטורת אבל מזמור לתודה אומרים.

אבל האם מותר לילך לביהכ"נ בת"ב? אם יש אבל בעיר אפילו תוך ג' ימים הולך בלילה לביהכ"נ וגם ביום עד שיגמרו הקנינות, ויש מחמירין באבל תוך ג' ימים וי"א דבליה שיש קנינות מועטים לא ילך אבל ביום שיש הרבה קנינות וצער לו אם לא ילך שרי ואחר ג' ימים גם בלילה ילך לביהכ"נ. אונן בלילה יושב בביתו ולמחר לאחר הקבורה להמקילין באבל תוך ג' ימים גם הוא מותר ליכנס לביהכ"נ עד שיגמרו הקנינות ואח"כ ילך לביתו.

בעל ברית מה מותר ללבוש בת"ב? בעל ברית לובש בגדים אחרים אך לא לבנים ממש ומותרים להחליף הכתונת ואבי הבן ואמו והמוהל והסנדק כולם נקראים בעלי ברית ומותרים ללבוש בגדי שבת לאחר שגמרו הקנינות ובאין למול התינוק אבל לא ילבושו לבנים, ואם הם חדשים שניכר הגיהוץ בהן אסור ללבושן וי"א דדוקא אם הם חדשים ממש אבל בלא"ה אף שניכר הגיהוץ שלהם מותר. ולאחר המילה פושטין בגדיהן.

ת"ב הנדחה האם אוכלין בו סעודת ברית או חתן או פדיון הבן? ט"ב שחל להיות בשבת ונדחה ליום ראשון בעל ברית מתפלל מנחה גדולה אחר חצות היום ורוחץ ואינו משלים תעניתו אך צריך להבדיל על הכוס קודם שיאכל, ובכלל זה אבי הבן ואמו והמוהל והסנדק אבל לא המכנים והמוציא וכ"ש שארי קרואים, ומ"מ אף שמוותרים לאכול לא יעשו ביום סעודה גדולה כמו שעושיין בשאר הימים אלו לא הי' כט"ב. אבל אם חל מילה כט"ב שלא נדחה צריך להשלים התענית וה"ה בסתם תענית שגזרו הצבור או בכל ד' צומות אם לא היו דחויין צריך להשלים, וכן הדין לענין חתן ביום חופתו בסתם ת"צ או בכל ד' צומות אם לא היו דחויין צריך להשלים התענית ונותנין הכוס לתינוק לשתות אבל אם היו דחויין א"צ להשלים ומותר לשתות הכוס וכן לאכול אחר חופתו. וי"א שה"ה אם חל פדיון הבן כט"ב שנדחה האב והכהן א"צ להשלים התענית ומ"מ אינו מותר לעשות הסעודה ודוקא כשחל פדיון הבן בזמנו שחל יום ל"א שלו בו ביום אבל שלא בזמנו ואפילו היה יום ל"א בשבת דאעפ"כ הוא שלא בזמנו צריכין להשלים.

מאימתי מותר לשחוט? נוהגים שלא לשחוט ושלא להכין צורכי סעודה עד אחר חצות לאותן הנוהגים לאכול בשר בלילה, דלהנהוגים שלא לאכול גם בליל י' אסור לשחוט כט"ב אף אחר חצות ורק להכין שאר צרכי סעודה מותר אחר חצות, ויש מקילין

האם יש היתר לשמוע מכ"י שנקלמו בו [מע"פ] נגינה בכלי זמר אפי' באמירת פסוקים, והאם יש היתר בכלל לזמר פסוקים?
הגב' בעניינך...
Sponsored By: DollarPhone
זכות תלמוד

הכללת דינמא
כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מלי ויתן
© המחלת והטבל

דפי ציוורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תקנט סעיף ב
עד סימן תקסא סעיף א

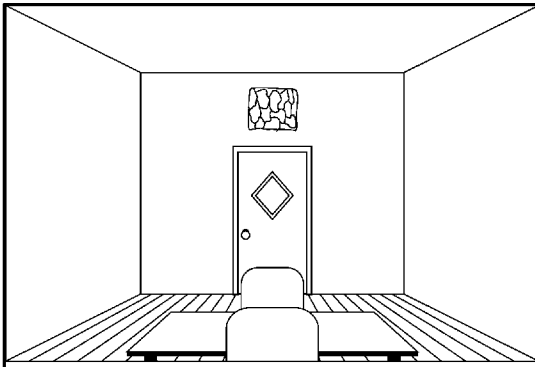
ג' אב

■ מחזור שינה אחת ■

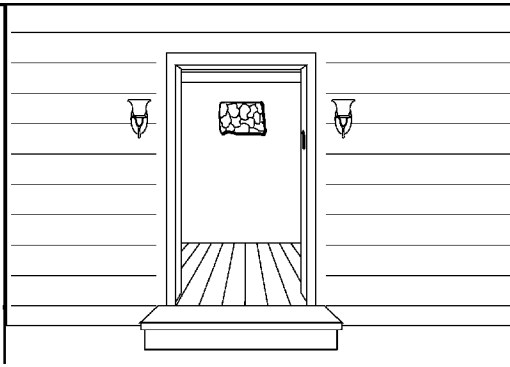
1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

יש שמניחים פנוי למעלה מן הפתח בגובה ואינו נראה
לנכנס ואפשר כדי שיתראה תמיד לפני בעה"ב היושב
בפנים שעל הרוב הוא יושב אצל הקיר אשר נוכח פתח הבית

סימן תק"ס - מ"ב ס"ק ג'
כנגד הפתח. היינו נוכח הפתח
כדי שיראה מיד שיכנס בפתח

והוי זהיר...

(א) סימן תקנה - מ"ב ס"ק ה'

אסור לעשן טיטון (שקורין רייכערין) אפילו בד' צומות וכ"ש בט"ב [כנה ג'] והחמיר מאד עד
שכתב שמי שמעשן בט"ב היה ראוי לנדונו ויש מאחרונים שמקילין וע"כ מי שדחוק לו שמורגל
בו ביותר יש להקל אחר תצות בצנעא בתוך ביתו.

(ב) שו"ע סימן תקנ"ט סעיף ה'

בשעת הקינות אסור לספר דבר ולצאת חוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבל וכל שכן שלא לשיח
עם העובד כוכבים - ומ"ב ס"ק כ"ב - וכ"ש שרע עלי המעשה במה שקצת נוהגין קלות וזורקין זה
לזה בביהכ"נ. ועון גדול הוא דאפילו שלא בט"ב אסור להראות קלות בביהכ"נ וכ"ש בט"ב
ובשעת קינות שעם ישראל מקוננים על בית ד' שנחרב ועל עמו שנפזרו בכל העולם:

(ג) סימן תקנ"ט - שו"ע סעיף י'

הולכים על הקברות מיד שהולכים מבהכ"נ: - ומ"ב ס"ק מ"א - של ישראל, כדי שיבקשו
עלינו רחמים, ואם אין של ישראל, הולכים אפילו על קברי עכו"ם לומר שאנו חשובין כמתים -
וכ"ז היינו לילך לביה"ק ברחוק ד' אמות אבל לא על הקברות ממש אפילו קברי ישראל כי יש
לחוש שיתדבקו בו החיצונים. - כתב בשל"ה שנכון שלא לילך בכנופיא גדולה כי אין זה אלא
טיול וגם מביא לידי שיחת תולין ומסיחין דעתן מאבלות רק ילך יחידי או עם עוד אחד שלא
יפסקו מלדבר בענין החורבן ולהתעורר באבילות:

(ד) סימן תק"ס - שו"ע סעיף ג'

וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקב"ה על היין: -
ומ"ב ס"ק ט"ו - ובאיזה סעודות נוהגים לשורר קדיש דהיינו יתגדל וזהו ודאי חטא גדול דלא
התירו אלא זכרון חסדי ד' וכ"ש במה שלוקחין על הסעודה ליצ"ן אחד ועושה שחוק בפסוקים או
בתיבות קדושות וזהו עון פלילי. (ט"ז)

(ה) סימן תק"ס - שו"ע סעיף ה'

אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה: ומ"ב ס"ק כ' - שהשמחה יתירה משכח המצות.
ועיין בט"ז ופרישה דאפילו בשמחה של מצוה כגון בחתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק.

לומר נכבד! - הננו בזה להבהיר
שהציורים אלו נעשו כפי הבנתנו
בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת
הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה
בהציורים, - או שיש לו איזה הארה או
הערה, נא שיואיל בטובו להודיענו
מזה, ולזכות את הרבים,

הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס
אם בדעת הקורא שצריכין לעשות ציור
על איזה דבר במקום שלא עשינו ציור,
נא להודיענו גם מזה, ואם ביכלתו
לשלוח גם הציור שחושב שצריך להיות
שם, - ואי"ה במהדורא הבא יוצג על
מקומו, ויזקף לזכותו.

ציורים אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה
הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על
הלומד בשעת לימודו להבין דברי
המשנה ברורה, ולהלכה למעשה
צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה,
בכל הכבוד, הנהלת המפעל

מנהגי תשעה באב סימן תקנ"ט - מסעיף ג'

האופן / הדין	מותר - אומרים	הטעם	אסור - אין אומרים	הטעם
לישב ע"ג ספסל (איזה)	ע"ג ספסל נמוך או ע"ג שק או כר קטן (מ"ב י"א)	דע"ג קרקע רק מנהג (באה"ט ג')	ע"ג ספסל גבוה - והמהרי"ל נהג לישב ע"ג הרצפה ממש (מ"ב י"א, שו"ע ג' באה"ט ג')	דומיא לאבל כל שבעה (מ"ב י')
לישב ע"ג ספסל (הזמון)	למחבר מתפלת מנחה ולרמ"א אחר חצות (שו"ע ג')	דאינו חמור כ"כ כהחמשה עינינו משה"ה לא בעי כל היום (מ"ב י')	לל ת"ב - ולמחבר ביום עד מנחה ולרמ"א עד חצות (שו"ע ג')	דומיא לאבל כל שבעה (מ"ב י')
לישב ע"ג קרקע (מהזמן עת"ב)	מאחר שענו ברוך... (מ"ב י"א)	שאחר שענה יכול לישב (מ"ב י"א)	קודם שעונה ברוך ה' המבורך לעולם ועד לא ישב (מ"ב י"א)	דצריך לאומרו בעמידה (מ"ב י"א)
אמירת הקינות (הזמן)	מותר שלא להשכים בשחרית כ"כ אם עיי"ז ימשיך הקינות עד סמוך לחצות במקום שאין מאריכין בקינות (מ"ב ט"ז)	דעדיף להמשיך הקינות עד סמוך לחצות מלהשכים אפילו שיש ענין להשכים ת"ב (מ"ב ט"ז שיע"ת ב')	ע"פ המנהג לא יסיים קודם חצות (רמ"א ג')	כדי שלא יבוא לעשות מלאכה קודם חצות (מ"ב י"ג)
הדלקת הנרות	בלילה מדליקין אחת ובמקומות שכל הקהל קורין בלחש מותר להדליק נר בכל שבויה ולמנחה מדליקין וכוברית בשעת הברית אפילו קודם חצות (מ"ב ט"ז)	שעיי"ז יוכלו לקרוא ברוחק - ובמנחה שמקילין בכל מה שאסור מצד מנהג - לכבוד הברית (מ"ב ט"ז)	בשחרית בבל - ובלילה יותר להמנוג שאחר אומר קינות לא ידליק מאחר ולהמנהג שכל הקהל אומר לא ידליק יותר ממה שצריך ע"י הרוק (שו"ע ג', מ"ב ט"ז)	דבתוב "במחשכים הושיבני" - לומר לאור הקינות (שו"ע ג', מ"ב י"ד)
תחנון נפילת אפים הספד	אומרים הספד על חכם שמת כל היום (מ"ב י"ז)	דכל יומא קבור לבכיה והספד ע"כ לא משגיחין בזה דאקרי מועד (מ"ב י"ז)	אין אומרים תחנון נפילת אפים (שו"ע ד')	דמקרי מועד (שו"ע ד')
קדיש עם התקבל אחר מעריב או אחר שחרית	אומרים אחר מעריב בלילה קודם איכה (מ"ב ד')	שבאיכה אומר "שתם תפלת" והאיך תתקבל וי"א להסמין תתקבל לשמוע	אין אומרים עד ביום אחר יציאת ביהכ"נ (רמ"א ד')	שבאיכה כתיב "שתם תפלת" והאיך תתקבל וי"א שלא יאמר תתקבל על הקינות
קל ארך אפים, למנצח, פטום הקטורת, מזמור לתודה, צידוק הדין	מזמור לתודה (מ"ב כ')	שבכלל סדר היום (מ"ב כ')	אין אומרים א"א, למנצח, פטום הקטורת וצדוק הדין (רמ"א ד')	דלא שייך לומר יענך ביום צרה, ופטום שאינו מסדר היום, צידוק דאקרי מועד (מ"ב י"ט כ' מ"ב)
לישב ע"ג מקומו המיוחד לו בביהכ"נ	במקומו על הארץ או ע"ג דבר נמוך (מ"ב כ"א)	שדי כמה שמראין סימני אבלות ע"י שיורדין מהספסלים (מ"ב כ"א)	ע"ג הספסל (מ"ב כ"א)	דומיא לאבל כל שבעה (מ"ב י')
לספר או לצאת או לומר דברי נחמה בשעת קינות	לומר קצת נחמה אחר הקינות (רמ"א ה')	כדי לפסוק בנחמה (רמ"א ה')	אסור לספר אפי' עם ישראל וכ"ש עם עכו"ם או לצאת (שו"ע ה')	שלא יפסיק ולא יסיח דעתו מאבלות (שו"ע ה', מ"ב כ"ג)
אבל לילך לביהכ"נ בת"ב	אחר ג' ימים וי"א אפי' תוך ג' ימים וי"א דתוך ג' ימים ילך רק ביום (מ"ב כ"ד)	כיון דכולם אבלים קיל טפי - ובינים דיש הרבה קינות וצער לו אם לא ילך לכהכ"נ (מ"ב כ"ד)	י"א תוך ג' ימים ת"ב ביום וי"א תוך ג' ימים ת"ב בלילה (מ"ב כ"ד)	דבתוך ג' ימים חמור טפי ולי"א דבליילה יש רק קינות מעטים אין שייך כ"כ לומר דצער לו אם לא ילך (מ"ב כ"ד)
אונן לילך לביהכ"נ בת"ב	ביום לאחר הקבורה למיד שמותר תוך ג' ימים וישב בביהכ"נ עד שיגמר הקינות (מ"ב כ"ד)	בלילה לא ילך רק ישב בביתו (מ"ב כ"ד)	לא ימול בשעת קינות וי"א דלא ימול עד חצות (שו"ע ז')	דמצוה זו עושין בשמחה ולי"א שקודם חצות עדיין אבלות ואינו כדאי לימול או (מ"ב כ"ה כ"ו)
למול בת"ב	אחר חצות וי"א אחר הקינות אפילו קודם חצות (מ"ב כ"ו)	ל"א שמצוה להקדים דוריון מקדימין למצוה (מ"ב כ"ו)	למחבר (שו"ע ו')	למעט בתענוג כל מה שאפשר (מ"ב כ"ז)
להביא בשמים לברכת המילה	לדעת הגאונים הובא במ"ב (מ"ב כ"ז)	לדבריהם במקום כוס של ברכה (מ"ב כ"ז)	אסור לספר אפי' עם ישראל וכ"ש עם עכו"ם או לצאת (שו"ע ה')	שלא יפסיק ולא יסיח דעתו מאבלות (שו"ע ה', מ"ב כ"ג)
לשתות הכוס של ברכה במילה ת"ב	לרמ"א לתינוק גדול קצת שחייב לתכנו בברכה (באה"ט י"א)	שת"ב דרבנן לא מחמירין כו"ב ליתן לתינוק הנימול (באה"ט י"א)	אסור לספר אפי' עם ישראל וכ"ש עם עכו"ם או לצאת (שו"ע ה')	שלא יפסיק ולא יסיח דעתו מאבלות (שו"ע ה', מ"ב כ"ג)
חשש ליתן לתינוק לשתות שאתי להתרגל	הכוס בברית ת"ב (מ"ב ל')	שאינו קבור שיהיה ודאי עו"פ (מ"ב ל')	בהבילה כשחל מוצאי שב"ק ת"ב (מ"ב ל')	שלא יפסיק ולא יסיח דעתו מאבלות (שו"ע ה', מ"ב כ"ג)
בגדי שבת לבעל בית אבי ואם הבן והמוהל והסנדק	לאחר שגמרו הקינות ויש מתורין אפי' חרשים אם אינו חרשים ממש אפ' שניכר הגהוץ (מ"ב ל"ג)	דהאיסור שנוי בגדים רק מנהג ומותר לפי שעה לכבוד הברית (באה"ל ומותר)	אסור לבנים ממש או חרשים שניכר הגהוץ וכמ"כ אסור לנעול מנעל (שו"ע ח', באה"ל ומותר)	שמצד הדין אסור בגדים חרשים ובכבושים, ומנעל שאסור מדי עינינו (באה"ל ומותר תקנ"א ג')
להפסיק התענית לבעל הברית באחר מהד' תענית	אם היו נדחה התענית (מותר אחר שיבדיל) אבל לא בסעודה גדולה (מ"ב ל"ה ל"ו ל"ז)	שיו"ט שלו הוא (שו"ע ט')	כשלא נדחה התענית ואפילו נדחק אסור בסעודה גדולה כבשאר ימים (מ"ב ל"ה)	שיש חומרת התענית עליו - שיהיה אחרים מתענים היום
חתן וכלה להפסיק התענית ביום התענית ולשתות הכוס מהחפה ולאכול אח"כ	אם הודחה התענית ומותרין גם לאכול אחר החופה (מ"ב ל"ה)	דרגל שלו הוא (מ"ב ל"ה)	כשלא נדחה התענית ויתן הכוס לתינוק (מ"ב ל"ה)	שיש חומרת התענית עליהם
באופן שמותר לאכול סעודה	מותר להמשיך לאכול אחר הסעודה - ולבעלי הברית מותרין לאכול מיד (באה"ט ט"ח)	שאינו תענית כלל - ובעלי ברית שיו"ט שלהם (באה"ט ט"ו)	קודם הסעודה אסור לאכול בביתו - וי"א דעכשיו אסור לבעלי הברית כל היום (באה"ט ט"ו)	שאינו יו"ט שלהם ממש - דנתפשט המנהג שעושין הסעודה בלילה (באה"ט ט"ו)
לפסוק התענית בפדיון הבן אב וכהן כשנדחה התענית	י"א דמותרין לאכול ואין צריכין להשלים (מ"ב ל"ח)	דנקרא ג"כ אצלו יו"ט (מ"ב ל"ח)	לעשות סעודה - ולהפסיק בכלל כשאינו בזמנו ממש (מ"ב ל"ח)	שאין מצות הסעודה דוחה התענית כברית (מ"ב ל"ח)
לשחות בת"ב	לסעודת מצוה או אחר חצות להנהיגים לאכול בשר מוצאי ת"ב (מ"ב ל"ט מ')	אחר חצות שיהי' לו מה לאכול מוצאי ת"ב (מ"ב ל"ט מ')	כשאינו צורך מוצאי ת"ב (מ"ב ל"ט)	שאינו צורך מוצאי ת"ב
להכין צורכי סעודה	אחר חצות (שו"ע י')	עגמת נפש שיהי' לו מה לאכול מוצאי ת"ב	קודם חצות (שו"ע י')	כדי שיהא יושב נשומם באבלות ירושלים (באה"ל ע"ד)
לילך על הקברות	ילך ויחיד או עם אחד וידבר באבלות - וילכו בייחוק ד"א לקברי ישראל אם אפשר ואם אין קברי ישראל ילך לקברי עכו"ם (מ"ב מא')	כדי שיבקשו עליו - ולעכו"ם לומר חשויים אנחנו כמתים (מ"ב מא')	על הקברות ממש אפי' ישראל - אן בכנפויא גדולה - או אם עיי"ז ילך במגעלים (מ"ב מא')	שלא יתברקו החיצונים - וכנפויא משום טיול ומביא לידו שיחת חולין ומסיתו מאבלות-דנעלים אסות"מ (מ"א)

הטבלאות אלו הם בפרוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

כל הזכויות שמורות
האוסף למערכת דפי סיכום
© מערכת המפעל

דיני עשיית זכר לחורבן - סימן תק"ט

האופן / הדין	מותר - (יעשה)	אסור
כשבונה בנין	כשטח ביתו בטיט וסד בסיד צריך לשייר אמה על אמה כנגד הפתח (ש"ע א')	לסיד ולכיייר כבנין המלכים (ש"ע א')
לסיד ביתו בסיד לבדו	לטור אם שייר אמה על אמה וכן המנהג (מ"ב א')	להרמב"ם אפילו שייר אמה על אמה (מ"ב א')
לסיד כל ביתו בסיד כשמערב חול בסיד	י"א דמותר מטעם שלא מיקרי סיד כשמתערב בחול (מ"ב ב')	י"א אם לא משייר אמה על אמה (מ"ב ב')
לסיד ביתו בסיד להמנהג בזמננו	אפשר דמותר מטעם שסומכין על שמתערב בחול או מטעם שאינו לבן כ"כ (מ"ב ב')	אפשר שאסור רק הנגרא גופ"ש שלבן ביותר (מ"ב ב')
המקום אמה על אמה שצריך לשייר	נוכח הפתח י"א נגד הפתח וי"א למעלה מהפתח לפנים נכח היושב בפנים (מ"ב ג')	לא ישייר המקום אמה על אמה במקום שאינו נוכח הפתח (מ"ב ג')
לעשות האמה על אמה שחור	להמ"ב אין למחות ביד המקילין ויש שכותבים עליו זכר לחורבן (מ"ב ג', שע"צ ח')	להלבוש ולחיי אדם דזהו ג"כ ציור (שע"צ ח')
ליתלות בגדי רקמה סביב כל הכתלים	אם משייר ג"כ מקום אמה על אמה (מ"ב ג')	בלי שיור אמה על אמה (מ"ב ג')
הלוקח חצר מסודת אם צריך לקלוף מקום אמה על אמה	בספק תלינן שנעשה ביד עבדים ואין צריך לקלוף (מ"ב ד')	אם ידוע שנעשה ביד ישראל צריך לקלוף אמה על אמה או אם נפל וחוור ובונה אותו צריך לשייר מקום אמה על אמה (מ"ב ד')
לעשות סעודה לאורחים עם כל התבשילין	סעודת שבת וי"ט מותר בלי שום חסרון (מ"ב ה')	אפילו סעודת מצוה כחתונה צריך לחסר מהתבשיל, ודיו אם חסר אפי' ככסא דהרסנא (מ"ב ה')
לעשות סעודה לאורחים בלי מקום פנוי בלא קערה	כשמחסר דבר הרגיל בסעודה וי"א כשמחסר מהתבשילין (מ"ב ז' שע"צ ט"ז)	כשמחסר דבר שאינו רגיל בסעודה (שע"צ ט"ז)
אשה להתקשט בתכשיטי כסף	כשאינה מתקשטת בכל תכשיטיה בפעם אחת (ש"ע ב')	להתקשטות במלוי עם כל תכשיטה מטעם חורבן, ואסור ג"כ מטעם דהעכו"ם מקנאים בה (מ"ב ח')
לשבור כלי שלם כחתונה לזכור את ירושלים	בשעת החופה כוס שלום ומשום שיש רמז מוסר שיתנו לב אין איסור בל השחית או לצורך מצוה כשמחת חתן וכלה דברי אבילות על ראש החתן (רמ"א ב' מ"ב ט')	להפרמ"ג בתנאים ראוי שיקח קדירה שבירה (שע"צ ב')
לעשות תענוג בלי זכר לחורבן	דלית ביה שמחה (מ"ב י')	דאית ביה שמחה (מ"ב י')
לנגן בכלי שיר וכל משמוע קול שיר לשמח בהם	י"א כשאינו על יין או במשתה של אכילה אפילו רגיל שאין דרך עבו"ם או לצורך מצוה כשמחת חתן וכלה (ש"ע ג', מ"ב י"ב שג"צ כ"ג)	י"א אפילו אינו על היין וי"א דוקא להרגיל בהם כמלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או על היין אפילו אינו רגיל בזה (ש"ע ג', מ"ב י"א י"ב)
לאכול סעודתו עם יין כל יום שבחוף עומדים ומנגנים	י"א דמותר עם אכילה אפילו רגיל בן דאינו בגזירה דאין דרך עבו"ם כן, ומשו"האין למחות (שע"צ כ"ג)	למ"ב יש למחות כיון שעושים כל יום הו"ל רגיל ואסור כמלכים (מ"ב י"ב)
שיר בפה	שיר של הודאות חסדי ה' או כשרוצה לזרום במלאכתם או לשמח חתן וכלה (ש"ע ג', מ"ב י"ג)	על יין לכי"ע ולהב"ח אפילו בלא יין כשהוא לשחוק בעלמא(ש"ע ג', מ"ב י"ג)
לנגן ולזמר לשמח חתן וכלה	מותר בין בפה בין בכלי ובין על היין (מ"ב ט"ז)	
נשים המזמרות בפה בעת מלאכתם	כשאין אנשים ואינם שומעות אמרינן מוטב שיהיו שוגגין (מ"ב י"ג)	כשיש אנשים יש למחות משום קול באשה ואם אנשים עונים הו"ל כאש לנעורת ומצוה רבה לבטלם (מ"ב י"ג, שע"צ כ"ה)
נשים המזמרות להניק שישן	כדי לישן התינוק (שע"צ כ"ה)	בשירי עגבים שמוליד טבע רע ודברי נבלות ושומר נפשו ירחק מזה ויהייר לבני ביתו על זה (שע"צ כ"ה)
לשורר פסקים או קריש או מוטים	בביהכ"נ לרגלים מצוה לזמר, ובשבת רק הפיוטים שנתקנו על הסעודה (מ"ב י"ד ט"ו)	במשתה אסור לשורר פסוקים דהתורה חוגרת שק ואמרת עשאוני בניך כמין זמר וכמ"כ חטא גדול לשורר קריש ועוון פלילי ליקח ליצ"ן שעושה שחוק בפסוקים או בתיבות קדושות (מ"ב י"ד ט"ו)
לעטר לחתן או כלה בראשם כל ז' ימי משתה ובלילה שלפניו	לכלה בשל גדיל כדי לנולה ומותר עטרות בכלל כשאינו בשעת שמחה או לשאר אנשים (ש"ע ד', מ"ב י"ז י"ט)	לחתן בכלל ולכלה בשל כסף או של מרגליות (ש"ע ד', מ"ב י"ז)
לעטר כלה במשבצות של כסף וזהב שעקרו של גדיל או שכרוך על משי	העולם מקילין כשעיקרי של גדיל (מ"ב י"ח)	כשכרוך על משי מיוחדת לכלה (מ"ב י"ח)
לכסות הכלה בכלי קורש	י"א דמותר והטעם שלא נעשה תחילה לשם הכלה, והטעם דמותר להשתמש בכלי קורש משום המצוה גדולה של הכנסת כלה (שע"צ כ"ח)	הכלי קורש לבלות (שע"צ כ"ח)
למלא פיו בשחוק	לאליה רבה צ"ע בשמחה של מצוה (באה"ט ט')	אפילו בשמחה של מצוה כגון חתונה ופורים (ש"ע ה', מ"ב כ')

הטבלאות אלו הם בפירוש לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בטנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תנהלת המפעל

שמתענה מ"ז בתמוה עד ת"כ צריך להשלים אע"ג דאינו צריך קבלה וכן מי שאינו מתענה כל עשי"ת רק מתענה יום או יומים ואינו נוהג להתענות כל שנה בעי קבלה והשלמה, אבל מי שמתענה כל שנה אפי' רק קבע יום אחד לזה א"צ קבלה והשלמה ומכ"ש מי שמתנה בשעת קבלה שבדאי א"צ השלמה, וכ"ז דוקא בסתם אבל אם התנה בשעת קבלת תענית ואפשר דה"ה אם התנה מקודם שלא להשלים הרשות בידו ולא עדיף משאר תענית.

התן ביום חופתו עד מתי מתענה? התן יתפלל ענגו קודם שיכנס לחופה ואז יוכל לשתות מכוס של ברכה אף שלא התנה בתחלה שלא להשלים ולא ישתה קודם מנחה דאז לא יוכל לומר ענגו, ומ"מ טוב יותר שיתנה החתן בפירוש שלא להשלים.

תענית יחיד עד מתי מתענה? יחיד שקבל עליו תענית סתם בער"ש ולא פירש בעת הקבלה את כוונתו צריך להתענות עד צאה"כ אם לא שפירש בשעת קבלת התענית עד שישלימו הצבור תפלתם וה"ה דמהני כשמתנה שיתענה רק עד מנחה גדולה ומיקרי תענית ויכול להתפלל ענגו.

תענית שלא קבלו מבע"י האם הוי תענית? כל תענית שלא קבלו עליו היחיד מבע"י [לאפוקי תענית צבור דאינו צריך קבלה] אינו תענית להתפלל ענגו ולא לענין אם חייב תענית סתם והתענה כך לא יצא ידי נדרו, ואע"פ שקבלו אח"כ בלילה לא מהני ואפילו השלימו עד צה"ג ג"כ אינו חשוב תענית, ומ"מ אם התחיל להתענות ביום זה צריך לשלם נדרו במה שקבל עתה אף שלא קבלו מבע"י וגם הוי כפרת עון וי"א דכיון דהוא סבר לצאת בזה ידי נדרו שנדר מכבר א"כ היה הקבלה בטעות ויכול לחזור בו ולאכול בו ביום. וי"א דאפילו לא קבלו כלל מתפלל ענגו וכן נוהגין בתענית יחיד, ואפשר דדוקא בשלא קבלו מבע"י אבל השלימו עד הערב אבל אם גם אין דעתו להשלימו אפשר דאינו חשוב תענית גם לענין ענינו, ונכון שבאופן זה ידלג תיבות צום תעניתו ויאמר ענינו ד' ענינו ביום זה כי בצרה גדולה אנחנו וכו'. ולכו"ע המתענה תענית חלום מתפלל ענגו אע"פ שלא קבלו עליו מאתמול ויכול לומר בו שפיר צום תעניתו.

אימתי מקבלין תענית? אימתי מקבלו בתפלת המנחה, ולכתחלה יותר טוב שיהיה במנחה קטנה דהוא בט' שעות ומחצה ולא קודם ובדיעבד מהני אפילו במנחה גדולה ובדיעבד אם לא קיבל בתפלת המנחה יכול לקבלו אח"כ כל זמן שהוא יום. ואומר בשומע תפלה או אחר שסיים תפלתו קודם שיעקור רגליו הריני בתענית יחיד מחר יהי רצון שתהא תפלתי ביום תעניתו מקובלת, ומ"מ בדיעבד אף אם אמר בסתמא הריני בתענית מחר ג"כ דינו בתענית יחיד, ואם לא הוציא בפיו אם הרחרר בלבו שהוא מקבל תענית למחר הוי קבלה והוא שיהרהר כן בשעת תפלת המנחה ולא קודם, ודוקא שהרהר בלשון זה שהוא מקבל אבל מה שבדעתו להתענות לא מיקרי קבלה ויכול לחזור אכן אם התחיל להתענות אסור לאכול בלא התרה. וטוב יותר לקבלו אחר תפלה קודם יהיו לרצון או אח"כ קודם שיעקור רגליו מבשעת תפלה כדי שלא להפסיק תפלתו, וטוב שגם בשומע תפלה ירהרר שמקבל עליו התענית למחר.

אימתי מקבלין תענית בה"ב? נוהגין לקבל להתענות בה"ב בקבלה אחת והוא מה שמברכין בשבת שלאחר פסח וסוכות מי שיקבל עליו להתענות בה"ב והעם עונין אמן וזהו הקבלה וא"צ לקבלו עוד במנחה שלפניו ומ"מ אם רוצה אח"כ שלא להתענות הרשות בידו כיון שלא הוציא בפיו. אכן יש מחמירין שאפילו בהרהור בלבד הוי קבלה וצריך ליהרהר אם בעת שענה אמן היה בלבו להתענות שלא לחזור מזה.

האם תענית שעות צריך קבלה? קבל עליו להתענות למחר והתענה ובלילה שלאחר התענית נמלך להתענות אע"פ שלן בתעניתו שלא אכל בלילה והתענה כל היום השני אינו תענית לא לענין לצאת ידי נדרו ולא לענין להתפלל ענינו מפני שלא קבלו עליו מבע"י, ואע"פ שקבלו אח"כ בלילה לא מהני ודוקא אם קבלו אחר שהתחיל להתענות לשם תענית דהקבלה צריך להיות מקודם התחלת התענית הן בתענית שעות והן בתענית יום שלם אבל אם קיבל ע"ע בלילה קודם שהתחיל להתענות אף דלא יצא ידי נדרו בזה עכ"פ תענית שעות הוי ומתפלל למחר ענינו לדעה הא' הג"ל, וי"א דהיכא שדעתו להתענות יום שלם אין עליו שם תענית שעות ובלא קבלה מבע"י אף לדעה קמיתא אין עליו שם תענית כלל אף לענין להתפלל ענינו. ולפי מנהגינו בתענית יחיד לומר ענינו בש"ת אף בלא קבלה כלל ה"ה כאן.

על איזה ערים בא"י קורעין? הרואה ערי יהודה [ולא ערי ישראל] בחורבן אפילו יושבין בהן ישראל אומר ערי קדשך היו מדבר וקורע, ואינו חייב לקרוע אלא כשמוגיע סמוך להם כמו מן הצופים לירושלים וי"א דאין שיעור לדבר אלא דממוקם שרואה חייב לקרוע. אם קרע על אחת מערי יהודה אינו חוזר וקורע כשיראה שאר ערי יהודה ומ"מ צריך להוסיף על הקרע כל שהוא חוץ מירושלים שחוזר וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו ואם קרע על ירושלים אינו צריך לקרוע על שאר ערי יהודה אפילו תוספת קרע בעלמא.

היאך קורעין על ראיית הביהמ"ק וירושלים? הרואה ירושלים בחורבנה אומר ציון היתה מדבר שממה וכשרואה ביהמ"ק אומר בית קדשינו ותפארתנו אשר הללך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה, וחייב להשתחות ולקרוע בגדיו ולבכות על חורבן בהמ"ק ולקונן ולומר מזמור לאסף וכו' עד סוף וכשקורע מברך ואומר ברוך דיין אמת בלי שם ומלכות כי כל משפטי צדק ואמת הצור תמים פעלו וכו' ואתה צדיק על כל הבא עלינו וכו'. וי"א דיום שרואה אדם תחלה ירושלים בחורבנה אסור אותו היום כולו בכשר ויין.

באיזה מקום קורעין? מהיכן חייב לקרוע מן הצופים וי"א דכל מקום סביב לירושלים שיכולין לראות משם מקרי צופים, ומשהגיע לצופים צריך לקרוע אע"פ שעדיין לא ראה אותה, וכל שקרע וראה קצת אף שלא ראה בטוב כשיגיע א"צ לקרוע עוד ולכתחלה יש לו להמתין עד שגיע למקום צופים. ואח"כ כשיראה המקדש קורע קרע אחר וירחיק ג' אצבעות וכל קריעה טפח ואם בא דרך המדבר שאז רואה המקדש תחלה קורע על המקדש טפח ואח"כ כשיראה ירושלים מוסיף על קרע ראשון כל שהוא. והנכנס עתה למקום מקדש חייב כרת.

איזה מין קריעה קורעין? כל הקרעים האלו בידו ולא בכלי ומעומד וקורע כל כסותו שעליו עד שיגלה את לבו ולכן יקרע מצד שמאל ואינו מאחה קרעים אלו לעולם והיינו תפירה מבפנים ואחרת עליה מבחוץ וי"א תפירה מיושרת, אבל רשאי למחר לשללן למללן ללקטן ולתפורן כמין תפירות שאינן מיושרות.

כמה פעמים חייבים לקרוע? היה הולך ובא לירושלים הולך ובא תוך ל' יום אינו קורע קרע אחר ואם לאחר ל' יום חוזר וקורע. והרואה ירושלים תוך ל' יום אע"פ שלא קרע כגון שדר בתוכו א"צ לקרוע על ערי יהודה אם לא שיצא משם ובא לערי יהודה לאחר ל', ומי שנולד בירושלים אפילו הגדיל א"צ לברך.

עד מתי צריכין להתענות ביום תענית? כל תענית בין הר' צומות או איזה תענית יחיד שלא שקעה עליו חמה שלא השלימו עד צאה"כ דהיינו שיראו ג' כוכבים בינונים אינו תענית הן לענין שלא יצא בזה ידי חיוב תעניתו והן לענין שאינו מתפלל ענגו, אבל כוכבים גדולים לא מהני, ולענין מוצאי שבת ויוה"כ אין לעשות מלאכה ולאכול עד שיראו ג' כוכבים קטנים ורצופים אבל בענינינו סגי בכינונים ואפילו מפוזרים.

דעתו לאכול קודם לכן האם אומר ענגו? אם דעתו לאכול קודם לכן כגון שהתנה בשעת קבלתו שלא להשלים התענית אינו מתפלל ענגו. מיהו יחיד אומר ענגו בשומע תפלה אע"פ שאינו משלים אם פירש בשעת קבלה שלא להשלים אפילו התענה רק עד מנחה גדולה, ויחרתם כי אתה שומע וכו' ולא יאמר בא"י העונה בעת צרה וידלג תיבות צום תעניתו וי"א דאינו צריך לדלג כיון שמתענה עד אחר הצות, אבל אם קיבל תענית סתם צריך להשלים עד צאה"כ ואם לא השלים לכו"ע אין מתפלל ענגו, וכ"ז דוקא במתפלל תפלת מנחה קודם אכילתו אבל כשאכל מתחלה בכל גווי אינו מתפלל ענגו. אבל ש"צ לא יאמר ענגו בתפלת חזרת הש"ץ א"כ משלימין אבל בתפלת הלחש גם הוא יאמר ענגו קודם כי אתה שומע.

תענית עשי"ת וכדו' עד מתי מתענין? י"א שמי שרגיל להתענות בעשי"ת וכן הנוהגין להתענות לעולם יום א' של סליחות וער"ה כיון שאין רגילות לקבלם בתפלה א"צ להתענות עד צאה"כ אלא עד שיצא מביהמ"כ ערבית ואפילו התפללו מבע"י דהיינו מפלג המנחה ולמעלה דהוא י"א שעות פחות רביע. ותפלת ערבית אין מעכב לזה אלא כיון שהגיע הזמן הזה די ובלבד שיתפלל מנחה תחלה, ועכשיו רבים נוהגים שלא להתענות כ"א עד זמן מנחה גדולה ומתפללים תחלה מנחה ואומרים ענגו ואדם חלוש בדאי יכול לסמוך להקל. וכן המתענין מ' יום לפני יוה"כ א"צ להשלים אבל מי

יחיד שקיבל עליו תענית במתם האם מותר לאכול לאחר צאה"כ קודם תפלת ערבית? **הגב בענינו...**
Sponsored By: **DollarPhone** **זכות תלמוד**

הלכתא דיומא
כל הזכות שמוחזקת
אחרי חתימתו של רש"י
עם משנה ברורה

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תקס"א סעיף א
עד סימן תקס"ב סעיף י

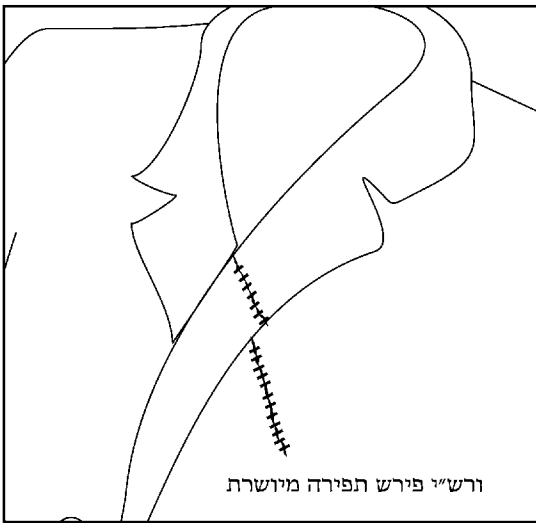
ד' אב

■ מחזור שינה אחת ■

1800 466-7593

www.HilchusaByoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת הספיל

ורש"י פירש תפירה מיושרת

סימן תקס"א - שו"ע סעיף ד'
ואינו מאחה קרעים אלו לעולם

מ"ב ס"ק י"ד
דיינו תפירה מבפנים ואחרת עליה מבחוץ - טור

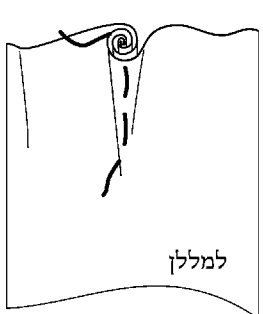

ולתופרן כמין סולמות
מ"ב ס"ק ט"ז
תפירות שאינן מיושרות

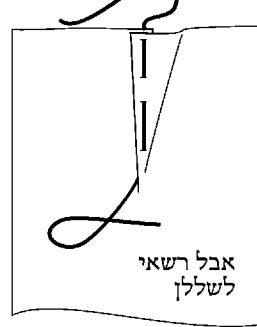
התפירה
מבחוץ

ללקטן

למללן

(ככריכת הספר)

אבל רשאי
לשללן

עין ביור'ד, סימן ש"מ ב"ח, ט"ז סעיף ד'

ומה שהקהל אומרים שוב מחזרין אפך דרך בקשה וכן ד' אל רחום וחזן וגו' העולה לתורה וכן החזן הקורא אין אומר אותן פסוקים עם הקהל רק אח"כ כשסיימו הקהל אז קורא החזן עם העולה בתורה וראוי ליהדר שהש"ץ ימתין עד שסיימו כולם ואח"כ יתחיל לקרות. וקורין ויחל בין שחל בב' ובה' בין שחל בשאר הימים ובתעניתים שאין קבועין לכל אין דוחין פרשת השבוע בשחרית. ומפסידין במנחה דרשו ובשחרית אין מפסידין חוץ בת"ב. וקורין ויחל בשחרית ובמנחה אפילו כשחל בער"ש וה"ה דאומר הש"ץ ענינו בין גואל לרופא. ואם מתענים בר"ח קורין שחרית פרשת ר"ח ומנחה בשל תענית ובדיעבד אם קרא ויחל אין מחזירין אותו.

האם קריאת ויחל דוחה פרשת השבוע בב' וה'? אם קבעו הציבור תענית בב' וה' אין דוחים פרשת השבוע בשחרית אלא קורין בשחרית בפרשה ולערב קורין ויחל ומ"מ הש"ץ אומר ענינו בין גואל לרופא בשחרית ומנחה, וי"א דדוחין פרשת השבוע וקורין ויחל אלא דמ"מ כיון שנהגו כן אין לשנות המנהג ומ"מ בדיעבד אם התחילו לקרות פרשת ויחל אין לחזור. ובתענית בה"ב שמתענין אחר הפסח וסוכות קורין שחרית וערבית ויחל וה"ה תענית של כ' סיון ג"כ יש לקרות ויחל אף בשחרית אפילו כשחל ביום ב' וה', והיום שהתענית של כ' סיון אינו קבוע כ"כ שמתענים בו רק יחידים וכן תענית בה"ב שאחר פסח וסוכות דינו כשאר תעניתים ואין דוחין פרשת השבוע בשחרית ולערב קורין ויחל, ואם חל כ' סיון בע"ש שנהגין שלא להשלים התענית רק עד שעה שיצאו מבהכ"נ צ"ע לענין ענינו איך יעשה וגם לענין קריאת התורה בצבור במנחה.

תענית שגוזרים לשוב תשובה הוי כתענית יחיד או כתענית רבים? היכא שגוזרים תענית שלא לשום צורך אלא לשוב בתשובה יש נוהגים לדנו כה"צ דהש"ץ יאמר ענינו בין גואל לרופא בשחרית ובמנחה וכן ויחל ואם חל ביום ב' וה' אין דוחין פרשת השבוע, ויש נוהגים לדנו כתענית יחיד שאף ש"צ אינו אומר ענו אלא בש"ת ואין מוציאין ספר תורה, וער"ח שקורין יו"ב קטן שנהגין במקצת מקומות להתענות שהוא משום תשובה לענין ברכת ענינו ולענין קריאת ויחל תלוי במנהג המקומות ויש מקומות שנהגין לקרות בו ויחל וכן לומר ענינו בין גואל לרופא במנחה ולא בשחרית ואין למחות ביד הנהגין כן אכן במקום שאין מנהג אין לקרות ויחל אף במנחה וכן הש"ץ לא יאמר ענינו רק בשומע תפלה. מנהג ליתן צדקה במנחה דתענית יש נוהגין לשער מה שהיה אוכל ביום התענית ליתן לעניים בערב וכן נוהגין בקצת קהלות להכריז ליתן כופר נפש. ומ"מ יראה לעשות כן שלא בחזרת הש"ץ התפלה.

האם אומרים ענו וקוראים ויחל בלא י מתענין? אין ש"צ אומר ענו ברכה בפ"ע אא"כ יש בביה"כ י' שמתענין אבל יאמרנה בש"ת כשאר יחיד, ואפילו אם יש בעיר י' שמתענין כיון שאין בבית הכנסת י' שמתענין ואפי' יש בהם רק אחד שאינו משלים לא יאמר ברכת ענינו. ולענין קריאת ויחל כשחל התענית צבור בב' וה' אע"פ שדוחין פרשת השבוע לית כאן ברכה לבטלה א"כ די כשיש ששה בבהכ"נ קורין ויחל ומשא"כ במנחה צריך י' בבהכ"נ וה"ה שחרית כשחל באגרו צריך י' בביהכ"נ דוקא וי"א שבת"צ של ד' צומות אפילו אין שם מתענים רק שבעה והשאר אינם מתענים יכולים לקבוע ברכת ענינו ולקרות ויחל.

אימתי אומרים הסליחות? נוהגים להרבות סליחות בברכת סלח לנו מיהו אל רחום שמך וכיו"ב שאינו מענין סליחת עון לא יאמרו עד אחר התפלה ואם שכח לומר הסליחות עד שגמר ברכת סלח לנו יאמר הסליחות אחר תפלת י"ח, ויש שאין נוהגים לומר סליחות עד אחר סיום י"ח ברכות והוא המנהג הנכון.

האם מי שאינו מתענה יכול להיות ש"ץ בת"צ? בת"צ ש"צ שאינו מתענה לא יתפלל, ואם אירע שעבר לפני התיבה יאמר בש"ת ענינו ביום צום התענית הזה וה"ה אם אין ש"ץ אחר מוטב שיתפלל מי שאינו מתענה ממה שיתבטלו לשמוע קדיש וקדושה וברכו.

האם מי שאינו מתענה יוכל לעלות או לקרות בתורה בת"צ? אין עומד לקרות בתורה בת"צ מי שלא התענה או שאין ברעתו להשלים התענית ואם הכהן אינו מתענה יצא הכהן מביהכ"נ ועומד לקרות בתורה ישראל המתענה ומ"מ אם הוא בביהכ"נ ואינו רוצה לצאת אין לחוש, אכן זהו לענין תענית בה"ב ובה"ג אבל בתעניתים הכתובים שהכל מתענים לבד מי שהוא חולה איכא פגמא אם לא יצא וע"כ יזהר לצאת וכיו"כ כשאין כהן אחר בביהכ"נ אבל אם יש כהן אחר א"צ לצאת ואם חושש שיקראוהו לעלות יאמר לחזן שלא יקראוהו. ודוקא במנחה אבל בשחרית מותר לעלות בב' וה' אע"פ שדוחין פ' השבוע וקורין ויחל אלא א"כ התענית באמצע שבוע ויש מפקפקין ע"ז ומ"מ בדיעבד אם קראוהו לכו"ע יעלה. ובדיעבד אם קראוהו במנחה למי שאינו מתענה יש דעות בין הפוסקים אם יעלה וע"כ צריך ליהדר מאד שלא להיות בביהכ"נ כדי שלא יקראוהו. ובדיעבד אם קראוהו והוא איש ת"ח ומחמת איזה אונס אירע שלא התענה בת"צ ור' לומר להם שלא התענה יוכל לסמוך בשעת הדחק על המקליל ויעלה.

האם תענית חצי היום הוי תענית? אם קבל עליו התענית עד חצי היום ואכל אחר כך או שאכל עד חצי היום וקבל עליו תענית משם ואילך או אם הקבלה היה עד ג' רביע היום אם דעתו לאכול קודם גמר היום אינו נקרא תענית להתפלל ענו אבל נקרא תענית לענין שצריך להשלים נדרו, והיחיד יכול לומר ענינו בש"ת.

קיבל תענית על תנאי האם צריך להתענות? י"א שמי שנדר ואמר אם לא אכל למקום פלוני אשב בתענית או אתן לצדקה וה"ה בקום ועשה כגון שאמר אם אעשה דבר פלוני ועשה מאחר שמה שהתנה הוא דבר הרשות הוי אסמכתא, אבל אם אמר אם לא אעשה מצוה פלונית אשב בתענית וכן אם אמר אם יצילני ה' מצרה או אם יצליה דרכי לא הוי אסמכתא, וי"א דאף שהתנאי היה בדבר הרשות כיון שהדבר שהתחייב הוא דבר מצוה לא הוי אסמכתא ומחויב לקיים, ויש להחמיר.

ההאם קבלה בלב הוי קבלה לענין תענית? מי שהרהר בלבו שלא בשעת תפלת המנחה אלא קודם לזה אפילו גמר בדעתו וקיבל במחשבתו להתענות למחר לא הוי קבלה וא"צ להתענות כלל וי"א דמחוייב להתענות עכ"פ מדין נדר אכן תפלת ענו אינו יכול לומר, ואחר שהתפלל מהני הקבלה בדיעבד כל זמן שהוא יום בין בהוצאה כפה ובין בהרהור. וכ"ז לענין הש"ץ לומר ענינו בין גואל לרופא ובחתימה כנהוג אבל יחיד יכול לומר בש"ת אפילו לא קיבלו כלל וכ"כ כשקיבלו שלא בתפלת המנחה.

האם מותר לאכול ולשתות בלילה שקודם התענית? כל תענית שאוכלים בו בלילה בין צבור בין יחיד הרי זה אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר והוא שלא ישן שינת קבע אז אפילו אם גמר סעודתו מכבר ורוצה קודם אור היום לחזור ולאכול רשאי, ומתנמנם דהיינו נים ולא נים תיר ולא תיר לא חשיב שינה, אבל אם ישן שינת קבע אפילו שלא על מטתו אינו חוזר ואוכל ולא שותה, ואפילו ישן בתוך הסעודה ג"כ שוב אסור לאכול ולגמור סעודתו כשניעור משנתו וי"א דאם ישן בתוך הסעודה מותר לגמרה אח"כ כיון דמתחלה היה דעתו לאכול עוד ומ"מ המחמיר ע"ע בזה קדוש יאמר לו. אא"כ התנה קודם השינה לאכול או לשתות אז מותר אפילו גמר סעודתו קודם השינה וגם ישן אח"כ שינת קבע. וי"א דבשתייה אין צריך תנאי ולכתחלה ראוי להחמיר ולהתנות אף לשתיה אכן אם רגיל לשתות אחר השינה א"צ להתנות.

אימתי אומרים ענינו? יחיד אומר ענו בש"ת וכן ש"צ שמסדר תפלתו בלחש כיהיד דמי ואומרו קודם כי אתה שומע וכי' ולא יתחום בעונה בעת צרה אלא כשמגיע לכלל עת צרה וצוקה יסיים כי אתה שומע תפלה וכי', ובת"צ אומר ש"צ ענו בין גואל לרופא וחותר בא"י העונה לעמו ישראל בעת צרה ובסידורים שלנו אתא העונה בעת צרה וכן העיקר, ואפילו ש"ץ אם שכח לומר ענינו בין גואל לרופא שאומר בשומע תפלה ג"כ לא יתחום שם בברכה בפ"ע אלא יסיים כי אתה שומע כיהיד, ולא ישנה ממטבע הברכה אפילו שמתענה יחיד יאמר ענו בצום תעניתו וכי' וי"א לומר ביום צום תעניתו או ביום צום התענית ולא נהגו כן. אין היחיד אומר ענו אפילו וכי' צומות כי אם במנחה ואפילו מתפלל מנחה גדולה, ואם רוצה להתפלל בשחרית ענינו ולדלג תיבות ביום צום תעניתו הרשות בידו, אבל ש"צ אומרו גם בתפלת שחרית כשהוא מתפלל בקול רם.

שכח לומר ענינו מה דינו? אם שכח מלומר ענו אין מחזירין אותו ואם נזכר קודם שעקר רגליו אומר בלא חתימה לאחר תפלתו קודם יהיו לרצון, ותיכף כשיסיים ברכת שומע תפלה אין לו לחזור אע"פ שלא פתח בברכה שלאחריה רק אחר תפלתו יכללה באלהי נצור.

איזה תחינות יכול היחיד לאומרו? אין היחיד רשאי לומר י"ג מדות דרך תפלה ובקשת רחמים אבל אם בא לאומרו דרך קריאה בעלמא בניגון ושעמים אומרו. וכן אין ליחיד לומר סליחות בלא מנין וי"א דסליחות בלא י"ג מדות יכול יחיד לומר. אין לומר האדרת והאמונה בצבור כ"א ביה"כ ויחיד יכול לומר האדרת כל השנה. אין לומר קודם חצות לילה שום סליחות ולא י"ג מדות בשום פנים לעולם חוץ מביה"כ.

האם מותר לפרסם שהוא מתענה? המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה הוא נגש על כך, ואם שראליו אותו אם התענה מותר לומר האמת ומ"מ נכון שבכל גונו יאמר שאינו מתענה אכן אם מפצירין בו לאכול ואינו יכול להתנצל בלא"ה יאמר שהוא מתענה, וכ"ז בסתם תענית שאדם מקבל ע"ע אבל בתעניתים הקבועין והוא במקום שמקילין בו המון מצוה לפרסם שמתענה כדי שילמדו ממנו. ואם הוא במקום שהעולם מחמירין ע"ע להתענות אף תענית בה"ב ואינו יכול להתענות לא יאכל בפרהסיא בפני ההמון אלא בצנעא.

אימתי קורין ויחל? קורים ויחל בשחרית ובמנחה בכל תענית צבור אבל בט"ב קורין בשחרית כי תוליד בנים ומפסידין בירמי אסוף אסיפם ורק במנחה דומה בקריאה לשאר ת"צ,

הגב בענינו... ש"ץ העומד באמצע ברכת רפאינו ונזכר שלא אמר ענינו מה יעשה?   כל הזכויות שמורות © המחלקת הרוחנית של ישיבת דבריהם

כה"ב יכול להחליף ולהתענות הב"ה. וכן אם היה תענית חלום או יא"צ אינו יכול ללוותו. וכ"ש שאינו יכול ללוות ולפרוע ת"צ.

איזה תעניות מותר להפסיק לסעודת מצוה ואי"צ לפרעו? תענית כה"ב שנוהגים להתענות אחר פסח וסוכות או אפילו בעשי"ת ואירע בהם ברית מילה או פדה"ב או שאר סעודת מצוה לאכול וא"צ לצום יום אחר עבור זה וא"צ התרה, ודוקא כשאוכלים שם אבל אם שולחים לו לביתו אין לו לאכול, ובמקום דמותר לאכול על הסעודה אינו תענית כלל ומותר אח"כ לשנות ולאכול אף בביתו ומיהו קודם הסעודה אסור לאכול ולשתות בביתו מיהו הבעלי ברית מותרים לאכול ולשתות מיד וי"א דאפשר דוקא אחר תפלת המנחה, ואם יודע לפני ר"ה שיאכל בין ר"ה ליוה"כ על ברית מילה או שארי סעודת מצוה מחוייב להתענות עוד יום אחד לפני ר"ה אם אירע הסעודת מצוה בדי' ימים לפני ר"ה שמתענין יום אחד נגדו, אמנם אם ר"ה הוא ביום ה' דליכא אלא ד' ימים לפני ר"ה א"צ להתענות יום אחד קודם שבת, ואם חל יום ל"א של לידת בנו בשבת שצריך לעשות הפדיון ביום א' הווא פדיון שלא בזמנו יעשה הסעודה אח"כ בלילה וי"א דטוב יותר שיעשה הפדיון והסעודה בליל מוצ"ש.

כשאר תענית ציבור אימתי עושין הסעודת מצוה? וכ"ז דוקא ככה"ג אבל בשאר תענית שגוזרים הצבור לאכול אף בסעודת מצוה, וע"כ אם חל פדיון הבן ביום ת"צ אף שנוהגים לפדותו ביום התענית הסעודה אין עושין ביום כ"א אח"כ בלילה, וי"א דאף בזה יעשה הפדיון והסעודה בליל כניסת יום ל"א. ובתענית כ' סיון בזמנינו ע"פ הרוב עושין כל הסעודות בלילה ומיהו פ"א חל כ' סיון בע"ש והיה הסעודת ברית מילה וצוה הרב לאכול ביום מפני שלא ימצאו אנשים שילכו בלילה. ובעיר שאין מתענין כ' סיון ויש שם אנשים ממקומות שמתענין אף צריכים להשלים למנין מותרים לאכול אפילו בכל הימים.

אם קיבל על עצמו התענית האם מותר להפסיק לסעודת מצוה? וכ"ז דוקא כשלא קבל עליו התענית אלא שסמך עצמו על המנהג או שענה אמן כשמברכין כה"ב אבל אם קיבל עליו התענית במנחה צריך לקיים ולהתענות אף בסעודת מצוה, וי"א דאף כשקיבל עליו במנחה מותר ודוקא כמי שאינו מתענה כל כה"ב או כל עשי"ת אלא שמתענה יום או יומיים וצריך מדינא לקבל במנחה ודינו כאלו מתענה באמצע השנה ע"כ חייב להתענות, ואף להחמירין בזה יכול ללות ולפרוע תענית אחרת.

האם מהני לפדות התענית בממון? וי"א שאם מצטער הרבה בתעניתו בתענית יחיד יכול לפדותו בממון וה"ה באונס אחר ושיעור הפדיון העשיר לפי עשרו, אבל תענית שגוזרים הצבור לא מהני פדיון אם לא שהתנו כן הצבור, ודוקא בקבל עליו התענית בעלמא ולא יחיד בשעת הקבלה לאיזה יום [דבייחד שאמר או הרני בתענית למחר דינו כנודר ליום זה] אבל אם קבלו דרך נדר צריך לקיים נדרו.

האם מותר לדחות התענית לימות החורף? מי שנדר להתענות כך תעניתו וה"ה מי שנתחייב להתענות מכה תשובה יכול לדחות עד ימי החורף אף דהנדר היה בימי הקיץ ויכול ללוות יום ארוך ולשלם יום קצר דכל אחד מקרי יום. ודוקא כנאנס שאינו יכול לקיים תיכף אבל בלא"ה אינו רשאי לדחותם אם לא שהוא זמן מועט עד ימות החורף, אך אם הנודר עצמו אומר שבלבו היה שלא לעשותם מיד נאמן מה שבינו לבין קונו.

היאך מתענין מ' יום רצופים? וי"א שב' ימים וכ' לילות רצופים יש להשוותם למ' תענית שאינם רצופים. וי"א דבאדם חלש סגי לו בכ' ימים רצופים אבל אדם כריא ג' ימים. ונהוגים להתענות עוד שני שעות בליל ד' שיהיה ע"ד שעות והאוכלים בתחלת הלילה לא הפסידו שהוא כמנין חסד. והמתענים שני ימים רצופים טוב שיתענו שעה א' בלילה שאחר התעניתם ויפסיקו ג"כ שעה אחת מבע"ד דאו יחשב כמו כ"ז תעניתם ושעה לאו דוקא דמקצת היום ככולו. וכ"ז דוקא כמי שנתחייב לצום מ' ימים שאינן רצופים מכה תשובה כדי להצטער [ומ"מ טוב יותר שיצום מפורים] אבל מי שנדר לצום מ' יום צריך לקיים מה שנדר, ולהיפך אם נדר להתענות שני ימים רצופים צ"ע אם יכול לשנותם לצום מ' יום שאינם רצופים, וכ"ש מ' יום שלפני י"ב שמי שקבל עליו אפילו לא אמר דרך נדר רק בקבלת תענית בעלמא שאין להם תשלומין בב' או ג' ימים רצופים, ויתחיל להתענות אחר ט"ו באב ולא יתענה בשבת ור"ח ואתם התעניתם שמתענים למספר מ' יום א"צ להשלים. והמתענה א"צ לקבל תענית לכל יום בפ"ע אלא יכול לקבלם כפ"א בעת שמתחיל.

אימתי צריך למיתב תענית לתעניתו? המתענה תענית חלום כ"ט או בחוה"מ או בר"ח או בחנוכה ופורים או בערב יוה"כ צריך למיתב תעניתו לתעניתו. ודוקא הנך ימים הא שאר ימים שא"א תתנון כחדש ניסן ול"ג בעומר וט"ו באב ושבת ובין יוה"כ לסוכות א"צ למיתב תענית לתעניתו. והמתענה ת"ח בר"ח ניסן או בר"ח אב א"צ למיתב תענית לתעניתו.

האם מותר לטעום ולפלוט בתענית? השרוי בתענית יכול לטעום כדי רביעית הלוג והיינו ביצה ומחצה אם יש בו מלה או תבלין ובלבד שיפלוט דאל"ה השיב שתיה ואפילו משהו אסור, ואפילו כונתו להנאת עצמו שרי כיון שאינו בולע, ודוקא לענין תענית אבל מי שמודר מיהו מאכל אסור אפילו לטעומו ולפלוט, וכיהו"כ ובת"כ אסור ואפילו בפחות מרביעית. ויש מחמירין בכל הדי' תעניתים הכתובים והכי נוהגין ובמקום סעודת מצוה שמבשלין ביום לצורך הלילה יש להתיר בשאר תעניתים לטעום התבשיל מעט מעט אם יש בו מלה ותבלין ולפלוט.

האם הרביעית צריך שיהיה בפעם אחת או מצטרף של כל היום? וי"א שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא מעט מעט, וטעמיהו זו בחיך ולרוקקו מיד שלא תעבור מן החיך ולהלאה, וכל היום כולו מצטרף לרביעית ויותר מרביעית אסור בכל גווני, וי"א שאפי"כ בפ"א יכול לטעום עד כדי רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום, ומותר לטעום כמה פעמים כל פעם כדי רביעית אבל יותר מרביעית אפילו הוא רק טעום פ"א אסור.

האם מותר לרוחץ פיו בתענית? מי שדרכו לרוחץ פיו בשחרית בת"צ לא כשר למעבד הכי אבל בתענית יחיד שרי כיון שפולט ואפילו יש במים שרוחץ יותר מרביעית ודוקא במים אבל בשאר משקין יש להחמיר ביותר מרביעית. וכדבר שאין טוב לשתיה כגון בחומץ מותר כמו במים. ובמקום צער יש להתיר רחיצת פה במים בכל ת"צ רק שיזהר ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה שלא יבא לגרונו ואפילו בט"כ יש להתיר כשהוא לו צער גדול וכיהו"כ יש להחמיר גם בזה. ומותר ללעוס עצי קנמון ושאר בשמים ועץ מתוך ללחלח גרונו ולפלוט מלבד ביהו"כ דאסור ולדין אסור בכל ת"צ, ולבלוע רוקו מותר אף ביהו"כ.

שכח ואכל בתענית האם מחיוב להשלים התענית? נדר להתענות יום זה ושכח ואכל ואפילו חזר ואכל הרבה לא יאכל יותר ומחוייב להשלים אותו היום ואינו יוצא כמה שיתענה יום אחר, וה"ה אם היה תענית חלום או שהיה ת"צ או שהיה יום ידוע לו להתענות ביום שמת בו אביו או רבו, ובת"צ אפי"כ שאכל יכול לומר עננו בתפלתו אבל אם הוא תענית יחיד אפי"כ שמחוייב להשלים כל שאכל כשיעור שהיה מאבד תעניתו אם לא היה נודר יום זה לא יאמר ענינו. אבל אם נדר להתענות יום א' או שני ימים וכשהתחיל להתענות שכח ואכל כוית איבד תעניתו וחייב לצום יום אחר שלם אבל באותו היום מותר לאכול, ואם קבל להתענות ב' ימים רצופים ושכח ואכל בלילה מתענה שני ימים אחרים, ויש מחמירין דאפילו נבדל להתענות יום זה דחייב להשלים מכל מקום מחמירין להתענות יום אחר, ודוקא באומר הרני בתענית למחר אבל אם נדר להתענות איזה יום מיוחד וה"ה בתענית חלום או יא"צ וכ"ש בדי' תעניתם הקבועים או שאר ת"צ ושכח ואכל בו לכו"ע צריך להשלים תעניתו וא"צ להתענות יום אחר אם לא שכונתו לכפרה.

מה שיעור אכילה ושתי' המפסיקין התענית? אכל פחות מכזית אף דלכתחלה אסור לאכול אפילו משהו מ"מ בדיעבד מתענה ומשלים וא"צ יום אחר ואסור לאכול היום יותר ואפילו אכל כוית רק שלא אכלו כפ"א ושהא בינתיים יותר מאכילת פרס לא מצטרף ודינו כפחות מכזית, ולענין שתיה השיעור אם שתה מלא לוגמיו הא פחות מזה לא מקרי שתיה בדיעבד ומשלים תעניתו וא"צ להתענות יום אחר.

אימתי מותר ללות ולפרוע תענית ביום אחר? הנודר לצום י' ימים באיזה יום שירצה והיה מתענה ביום אחד מהם והוצרך לדבר

מצוה כגון לברית מילה או סיום מסכת ואפילו הוא אינו שייך בגוה או מפני כבוד אדם גדול וי"א דאפילו הפצירו בו לשמחת מריעות שרי וי"א דדוקא מפני כבוד אדם גדול שמפציר בו אבל מפני שאר אנשים לא הרי זה לוח ופורע יום אחר וא"צ להתיר הנדר, ומ"מ בכ"ז צריך להתענות מקצת היום זמן מועט יותר ממה שהוא רגיל כגון שרגיל לאכול בשעה רביעית יאכל בשעה המישית. אבל אם לא קבל עליו קודם לכן להתענות יום אחד אלא במנחה קבל עליו להתענות למחר מקרי תענית זה ואינו יכול ללוותו, וי"א דאם מצטער מתעניתו ומתענה מקצת היום יכול ללות ולפרוע יום אחר אפילו ביום זה וי"א דאין יכול ללות ולפרוע אלא בקבלת תענית סתם וגם שם דוקא כשהתענה מקצת היום.

איזה קבלה יכולין ללות ולפרוע אח"כ? וכ"ש כשקיבל יום זה ממש כגון שאמר בתחלת נדרו אתענה יום פלוני או אתענה ב' וה' כל השנה או כדומה לזה וגם אין יכול לשנותו לשנה אחרת כיון דאמר השנה שנה זו דוקא אבל אם נדר להתענות כה"כ חצי שנה או שנה ולא אמר השנה לא מיקרי יום זה ויכול ללות ולפרוע ככה"כ אחרים לאחר שיכלה חצי שנה או שנה ראשונה אבל על ימים אחרים כגון אגד"ו אין יכול להחליף, ומי שנדר להתענות

האם מפסיקין תענית בה"ב וכדו' לסעודת ברית שלא בזמנו? **הגב' בענינו** **הלבנת דינא** כל הזכות שמורות אלוהי התיקון מל ימות מהמלחמה **דולר פון** **זכות תלמוד** כל ימוד שלחן ערוך אר"ח ים משנה ברורה